

Riksdagens protokoll

2012/13:5

Torsdagen den 27 september

Kl. 12.00 – 12.59
14.00 – 15.00

Protokoll
2012/13:5

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 18, 19 och 20 september.

2 § Nya riksdagsledamöter

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna berättelser:

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Stefan Käll (FP), utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 oktober 2012 sedan Liselott Hagberg (FP) avsagt sig uppdraget.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 24 september 2012

Marianne Eliason

ordförande

/Kerstin Siverby
sekreterare

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Lars Eriksson (S), utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 oktober 2012 sedan Sven-Erik Österberg (S) avsagt sig uppdraget.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 24 september 2012

Marianne Eliason

ordförande

/Kerstin Siverby
sekreterare

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Cecilia Dalman Eek (S), utsetts till ny ledamot av riksdagen

fr.o.m. den 4 oktober 2012 sedan Leif Pagrotsky (S) av sagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 24 september 2012

Marianne Eliason

ordförande

/Kerstin Siverby
sekreterare

3 § Anmälan om personlig ersättare för särskild företrädare för partigrupp

Tredje vice talmannen meddelade att Folkpartiet Liberalernas riksdagsgrupp anmält *Nina Lundström* som personlig ersättare för särskild företrädare för partigrupp.

4 § Anmälan om ordförande i EU-nämnden

Tredje vice talmannen anmälde att *Allan Widman* (FP) valts till ordförande i EU-nämnden från och med den 21 september.

5 § Avsägelser

Tredje vice talmannen meddelade

att *Barbro Westerholm* (FP) av sagt sig uppdraget som ledamot i socialutskottet från och med den 1 oktober,

att *Roger Haddad* (FP) av sagt sig uppdragen som suppleant i socialförsäkringsutskottet och utbildningsutskottet från och med den 1 oktober,

att *Maria Lundqvist-Brömster* (FP) av sagt sig uppdraget som suppleant i socialutskottet från och med den 1 oktober,

att *Nina Larsson* (FP) av sagt sig uppdraget som suppleant i näringsutskottet från och med den 1 oktober,

att *Tina Acketoft* (FP) av sagt sig uppdraget som suppleant i arbetsmarknadsutskottet från och med den 1 oktober,

att *Anita Brodén* (FP) av sagt sig uppdraget som suppleant i arbetsmarknadsutskottet från och med den 1 oktober,

att *Nina Larsson* (FP) av sagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden,

att *Allan Widman* (FP) av sagt sig uppdragen som suppleant i utrikesnämnden från och med den 1 oktober och

att *Allan Widman* (FP) av sagt sig uppdraget som ersättare i riksdagsstyrelsen.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

Tredje vice talmannen meddelade

att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Björn von Sydow som ledamot i konstitutionsutskottet och krigsdelegationen från och med den 1 oktober, Teres Lindberg som suppleant i skatteutskottet och Sven Britton som suppleant i skatteutskottet under tiden den 27 september–31 december under Teres Lindbergs ledighet samt

att Folkpartiet Liberalernas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Maria Lundqvist-Brömster som ledamot i socialutskottet från och med den 1 oktober, Roger Haddad som ledamot i utbildningsutskottet från och med den 1 oktober, Stefan Käll som suppleant i konstitutionsutskottet, socialförsäkringsutskottet och utbildningsutskottet från och med den 1 oktober, Barbro Westerholm som suppleant i socialutskottet från och med den 1 oktober, Anna Steele som suppleant i näringsutskottet från och med den 1 oktober, Lars Tysklind som suppleant i näringsutskottet från och med den 1 oktober, Fredrik Malm som suppleant i arbetsmarknadsutskottet från och med den 1 oktober, Nina Larsson som suppleant i arbetsmarknadsutskottet från och med den 1 oktober, Carl B Hamilton som suppleant i EU-nämnden och Nina Lundström som suppleant i utrikesnämnden från och med den 1 oktober och som ersättare i riksdagsstyrelsen.

Tredje vice talmannen förklarade valda *från och med den 1 oktober* till

ledamot i konstitutionsutskottet

Björn von Sydow (S)

ledamot i socialutskottet

Maria Lundqvist-Brömster (FP)

ledamot i utbildningsutskottet

Roger Haddad (FP)

ledamot i krigsdelegationen

Björn von Sydow (S)

suppleant i konstitutionsutskottet

Stefan Käll (FP)

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Stefan Käll (FP)

suppleant i utbildningsutskottet

Stefan Käll (FP)

suppleant i socialutskottet

Barbro Westerholm (FP)

suppleanter i näringsutskottet
Anna Steele (FP)
Lars Tysklind (FP)

suppleanter i arbetsmarknadsutskottet
Fredrik Malm (FP)
Nina Larsson (FP)

suppleant i utrikesnämnden
Nina Lundström (FP)

Tredje vice talmannen förklarade valda till

suppleant i skatteutskottet
Teres Lindberg (S)

suppleant i EU-nämnden
Carl B Hamilton (FP)

ersättare i riksdagsstyrelsen
Nina Lundström (FP)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 27 september–31 december* till

suppleant i skatteutskottet
Sven Britton (S)

7 § Anmälan om återkallelse av motion

Tredje vice talmannen anmälde att Kent Ekeröth (SD) i skrivelse den 25 september återkallat den av honom väckta motionen 2011/12:Ju260 Borttagande av preskriptionstid för grova brott.

Tredje vice talmannen meddelade att talmannen avskrivit denna motion.

Skrivelsen lades till handlingarna.

8 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Tredje vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2012/13:1 för torsdagen den 20 september i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från miljö- och jordbruksutskottet.

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden fredagen den 13 juli och fredagen den 20 juli inkommit.

10 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM2 Förordning om att deponera EU-institutionernas historiska arkiv vid Europeiska universitetsinstitutet i Florens *KOM(2012) 456* till kulturutskottet

2012/13:FPM3 Direktiv om snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri *KOM(2012) 428* till skatteutskottet

11 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2012/13:1

Utgiftsområde 1 till konstitutionsutskottet

Utgiftsområde 2 och 25–27 till finansutskottet

Utgiftsområde 3 till skatteutskottet

Utgiftsområde 4 till justitieutskottet

Utgiftsområde 5 och 7 till utrikesutskottet

Utgiftsområde 6 till försvarsutskottet

Utgiftsområde 8 och 10–12 till socialförsäkringsutskottet

Utgiftsområde 9 till socialutskottet

Utgiftsområde 13 och 14 till arbetsmarknadsutskottet

Utgiftsområde 15 och 16 till utbildningsutskottet

Utgiftsområde 17 till kulturutskottet

Utgiftsområde 18 till civilutskottet

Utgiftsområde 19, 21 och 24 till näringsutskottet

Utgiftsområde 20 och 23 till miljö- och jordbruksutskottet

Utgiftsområde 22 till trafikutskottet

Propositionen i övrigt till finansutskottet

2012/13:2 till finansutskottet

2012/13:6 till utrikesutskottet

Svar på interpellation

Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Lena Olsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta angående förändring av lagstiftningen om företagshemligheter när det gäller bolag som drivs med skattemedel. Jag uppfattar det som att Lena Olsson anser att allmänheten borde ha större rätt till insyn vad gäller apotekens verksamhet. I lagen om skydd för företagshemligheter anges dock inte vilka uppgifter som ska lämnas ut eller vilka uppgifter som får hemlighållas. Den lagen är därför inte direkt relevant vad gäller enskildas möjlighet att få insyn i apotekens verksamhet. Däremot gäller ju enligt offentlighetsprincipen att var och en har rätt att få ta del av allmänna handlingar hos exempelvis Läkemedelsverket. Denna rätt är dock inte obegränsad. Av offentlighets- och sekretesslagen följer nämligen i vissa fall att en uppgift inte får lämnas ut om det kan antas att en enskild aktör lider skada om uppgiften röjs. Dessa bestämmelser om sekretess har tillkommit efter en noggrann avvägning mellan insynsintresset och behovet av skydd för företagets affärs- och driftsförhållanden. Jag har inte för avsikt att ta initiativ till någon förändring av denna lagstiftning.

Lena Olsson frågar även vilka åtgärder jag avser att vidta när det gäller brister i dokumentation och för att förhindra att fel medicin lämnas ut. Läkemedelsverket har enligt lagen om handel med läkemedel rätt att inspektera apotek. Vid utgången av 2012 kommer Läkemedelsverket att ha inspekterat 10 procent av marknadens apotek. Läkemedelsverkets inspektioner syftar till att kontrollera att apoteken följer det regelverk som gäller för denna verksamhet. Bland dessa regler återfinns bestämmelser om att apoteken ska ha skriftliga instruktioner om hur recept ska mottas och expedieras. Apoteken ska vidare hantera recept med hjälp av systemstöd och annan utrustning som bidrar till att hanteringen är säker och att risk för fel och förväxlingar minimeras. Vid expedition av läkemedel ska personalen iaktta största noggrannhet. Bland annat ska den kontrollera att receptet är fullständigt och tydligt ifyllt, att det fortfarande är giltigt och om förskrivaren är behörig. Därutöver ska apotekspersonalen överväga om dosen är rimlig vid angivet ändamål och om det finns risk för interaktioner med andra läkemedel.

Vad gäller själva apoteksverksamheten finns även här ett omfattande regelverk som syftar till att säkerställa patientsäkerheten. Varje apotek är skyldigt att ha ett så kallat egenkontrollprogram. Detta ska bland annat innehålla uppgifter om apotekets instruktioner beträffande expedition av receptbelagda läkemedel. Ansvaret för att upprätta ett sådant egenkontrollprogram åvilar den som har till uppgift att vara så kallad läkemedelsansvarig vid apoteket.

Någon jämförelse av i vilken mån felexpedieringar har ökat efter omregleringen finns inte. Det är emellertid Läkemedelsverkets uppfattning att inget tyder på att så skulle vara fallet. Inte heller finns något som tyder på att brister i dokumentation har ökat i samband med omregleringen. Jag vill också framhålla att de rapporter som Läkemedelsverket skriver i samband med sina tillsynsbesök ligger till grund för apotekens förbättringsinsatser.

Sammanfattningsvis omgärdas apoteksverksamhet och expediering av läkemedel av ett omfattande regelverk som syftar till att patientsäkerheten inte ska äventyras.

Avslutningsvis har Lena Olsson frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera att landsbygdens och övrig befolkning i framtiden har tillgång till apotek och livsnödvändiga mediciner i tid. Som aviserats i höstbudgeten har regeringen planer på att inrätta en särskild stödordning för apotek i glesbygd. En av de faktorer som kommer att beaktas vid utgivande av medel ur denna stödordning är avståndet mellan det apotek som ansöker och närmast närliggande apotek. Regeringen uppskattar kostnaden för detta till 20 miljoner kronor per år.

Anf. 2 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Med tanke på nyhetsinslaget i dag måste man kommentera vad som kommer fram. När det gäller tillgängligheten till mediciner har det blivit en försämring. Det tycker jag står tydligt.

I min interpellation har jag en sista fråga om medicin i tid. Ministern säger i sitt svar att regelverket följs och att man har omfattande regelverk för att det här ska vara så säkert som möjligt. Men tydligen finns det också stora brister. Jag menar att det som speglades i morse om 24-timmarsregeln – en regel som regeringen ställt som krav – tydligen inte uppfylls. Människor får inte sina mediciner i tid.

Det har forskats kring det här. I en artikel i Svenska Dagbladet den 30 juli ställdes en fråga till en läkemedelsinspektör, som säger att man vid anmärkning får bedöma varje enskilt fall för sig. Om ett apotek har beaktansvärda skäl, till exempel om det är på landsbygden, gäller inte 24-timmarsregeln. Om det här är sant, och så är det tydligen, vill jag veta vad ministern kommer att göra åt det.

Om jag är en patient som har tio olika mediciner och det finns nio måste jag själv gå till ett annat apotek för att fråga. Efter avregleringen får man inte söka efter det inom apoteket. Det är alltså en företagshemlighet. Jag som sjuk äldre måste själv gå och fråga efter medicinen. Men det kan väl inte vara så att kunder som har besvär ska ranta runt till olika apotek för att få ihop de mediciner som är nödvändiga, ibland livsnödvändiga.

När det gäller den första frågan säger ministern att han inte tänkt vidta några åtgärder för att öka insynen i apotekens företagsverksamhet. Läkemedelsverket har på uppdrag av regeringen inspektionen av apoteken och ska sedan göra rapporter utifrån de här inspektionerna. Vid den granskning som SVT gör begär man att få ta del av inspektionerna. Man får då ta del av 20 rapporter. Det visar sig att en hel del viktig information är överstruken. Det är till och med så att hela sidor är svarta.

Uppgifter om fel och brister, så kallade avvikelser, avseende personal, receptbehandling, beredning av läkemedel, egenkontroll och dokumentation är borta. Inte ens uppgifter om antalet anställda går det att läsa om.

Om jag jämför med Skolinspektionens uppdrag kan jag se att den har ansvar för att för allas vår räkning inspektera skolor, inklusive de friskolor som exempelvis drivs av riskkapitalbolag. Här är det en helt annan ordning.

Prot. 2012/13:5
27 september

Svar på interpellation

Jag måste fråga ministern varför våra sjuka medborgare som i dag är i behov av mediciner inte ska ha samma rätt till information och till insyn i det bolag som ska leverera som de medborgare har som är intresserade av skolan. Samma intresse finns för att få information om nödvändiga mediciner.

Anf. 3 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Jag skulle tro att de allra flesta tycker att apoteket är en väldigt viktig och samhällsnyttig verksamhet, att tillgången till mediciner helt enkelt är en rättighet och att det är ett stort allmänintresse att det fungerar på bästa sätt.

I somras gjorde Konsumentverket en undersökning som visar att det allmänna betyget när det gäller kunders nöjdhet med apoteket rätt rejält har sjunkit. Undersökningen visar att ungefär var fjärde kund numera inte är nöjd med den verksamhet som bedrivs – inte att undra på med tanke på alla reportage som vi under en ganska lång tid fått ta del av. Man får inte tillgång till sin medicin. Det är fel i hanteringen, och man får åka runt. Bor man på landsbygden är det inte så enkelt att åka runt till olika apotek för att få ihop sin medicindos.

Läkemedelsindustrin har i en intervju konstaterat att det blivit mer fokus på handelsvaror som krämer, kosmetika och tuggummi.

När ni valde att privatisera apoteken gav ni de nya företagen subventioner, ungefär 500 miljoner kronor. Nu ska ni dessutom betala dem för att de ska behålla den verksamhet som ni privatiserat ute på landsbygden. Det är en ganska stor marknad vi talar om. Det handlar om ungefär 37 miljarder kronor som apoteken omsätter, så det är inte undra på att det finns ett affärsintresse i detta.

Det visar sig också att Apoteket AB innan ni sålde gjorde en rätt bra vinst – pengar som kunde ha återinvesterats i nya apotek och i förlängda öppettider. Ändå kunde en del av vinsten ha behållits.

Egentligen handlar den ökade tillgången till fler apotek på landsbygden och utökade öppettider inte om ökad tillgång. I stället handlar det om en ideologisk fråga, om att det är överordnat att privatisera.

Samtidigt som ni privatiserade slog ni sönder en stor del av de stor driftsfördelar som faktiskt fanns. Ni slog också sönder den samordning som fanns mellan apoteken.

Som jag tidigare sagt väljer ni dessutom att lägga ytterligare pengar på att betala privata företag för att bedriva samhällsnyttig verksamhet på landsbygden – en landsbygd som inte fått ett enda nytt apotek. De tätorter som finns på landsbygden har fått tre apotek totalt i Sverige.

Man kan säga att vi fått väldigt många apotek inne i städerna. Men det har inte blivit billigare för kunden. Det har blivit svårare att få tag i sin medicin. Vi har fått färre kunder. Ändå ska ni betala mer för att den här privatiseringen ska fungera.

Lena Olsson har på ett förnämligt sätt tagit upp patientsäkerheten och öppenheten. Som jag tolkar ministrerns svar kan man väl säga att affärsintresset helt enkelt är överordnat patientsäkerheten. På annat sätt kan jag inte utläsa vare sig det skriftliga svaret eller det ministern sade här i talarstolen. Detta är väldigt allvarligt.

Jag tyckte mig se att ministern nickade när jag sade att det här rör en samhällsnyttig och väldigt viktig verksamhet och att det är en rättighet att

ha tillgång till medicin. Men tydligen tycker ministern inte att det ska vara en sådan öppenhet att de som är beroende av sin medicin verkligen kan se hur det här fungerar.

Jag hoppas att ministern kan utveckla sina tankegångar, hur han ser på detta med öppenhet och på hur mycket vi ska betala för att apoteken ska vara privatiserade. Är det rimligt att betala privata företag för att upprätthålla en verksamhet som tidigare fanns?

Anf. 4 EVA OLOFSSON (V):

Fru talman! Om man tittar på rubrikerna när det gäller den väldigt viktiga SVT-granskningen kan man till exempel se rubriken Mer smink – mindre mediciner. Man kan se att det blivit svårare att få tillgång till mediciner.

Målet för den borgerliga regeringen har ju sagts vara fler apotek och ökad tillgänglighet. Men vad hjälper ökad tillgänglighet och fler apotek när det för flera grupper blivit svårare att få tag i mediciner?

Som Lena Olsson och Ulla Andersson har sagt kan det för till exempel många äldre – det är något PRO har lyft fram tydligt – vara extra besvärligt. Man kanske behöver ta färdtjänst till apoteket, och sedan finns inte medicinen och man kan inte heller få besked om var närmaste apotek där medicinen finns ligger. Reumatikerförbundet har lyft fram svårigheterna för dem, och de har ofta väldigt många mediciner. Det samma gäller Astma- och Allergiförbundet. Det har också lyfts fram av RSMH att det för människor med psykisk ohälsa kan vara väldigt tufft att springa runt och leta efter mediciner.

Bakom detta verkar det alltså inte ligga annat än ren ideologisk privatisering. Som har sagts här tidigare kunde man nämligen ha gett ett direktiv till fler apotek med längre öppettider.

Det jag skulle vilja fråga ansvarig minister Göran Hägglund är hur man ser på den statliga delen av apoteken. Kommer det statliga Apoteket AB att ha denna samhällsuppgift, enligt Göran Hägglund? Det hade det tydligt förut, men har det fortfarande det? Vi har till exempel Systembolaget, som har en samhällelig uppgift att inte i första hand vara vinstsyftande när det säljer alkohol utan ta ett ansvar. När det gäller läkemedel borde det finnas ett motsvarande ansvar, kan man tycka. Läkemedel är ingenting vi ska konsumera mer och mer av – det är receptbelagt och en viktig del av hälso- och sjukvården, och det är tvärtom så att vi måste jobba för att få ned överkonsumtion och missbruk av läkemedel.

Jag skulle alltså gärna höra från ministern hur du ser på den statliga delen av Apoteket AB, som finns kvar. Kommer den att behållas, eller kommer den att försvinna? Vilken uppgift ska den ha?

Jag tycker också att det känns väldigt konstigt med argumentet insynsintresse. Läkemedel är nämligen en så viktig del av hälso- och sjukvården, och när Läkemedelsverket bedriver tillsyn och stryker allt som skulle vara av intresse för dem som använder sig av apoteken känns det väldigt konstigt. Denna regering brukar hävda att den jobbar med öppna jämförelser och att människor ska kunna se vart det är bäst att gå, men här stryks allt detta.

Är det inte så att läkemedel, var man köper och distribuerar dessa samt vilken rådgivning man får om läkemedelsanvändning är så viktigt att man faktiskt borde ändra på detta när det gäller apoteken? Apoteken

är inte vilken detaljhandel som helst. Det skulle jag alltså gärna vilja fråga ministern om.

Sedan undrar jag om inte ministern blir lite orolig över det minskade förtroendet för apoteken. Ulla Andersson tog upp att Konsumentverket jämförde 2008 och 2011. Det var en rejäl sänkning – från 95 procent positiva till 77 procent. Det var också så att man hade en betydligt lägre tilltro till den information apoteken kunde ge när man skulle köpa nya läkemedel. Över lag hade man blivit mer negativ. Var det inte tvärtom det skulle bli?

Detta är några av de viktigaste frågorna för att man ska känna trygghet och få information och läkemedelsrådgivning så att man använder läkemedel rätt. Är det inte dags att agera i dessa frågor?

Anf. 5 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det skulle bli billigare, och det skulle bli mer tillgängligt med avregleringen. Tyvärr kan vi nu se att det för många människor är precis tvärtom. Priserna har inte gått ned; de har till och med gått upp på en del håll. Tillgängligheten är bra om man bor i storstädernas centrum, men ju längre bort från de större städerna man bor – det gäller även i utkanten av städerna – desto svårare är det.

Vi kan se att det handlar om att apoteken vill vara i stadskärnorna, men det handlar också om att de vill vara i köpstarka områden. Det finns exempel på köpcentrum där det finns flera apotek. Det känns väl ändå ganska onödigt – det är bara ett par steg emellan dem, och på andra ställen finns inget apotek att tillgå. Visst, det är fullt med smink överallt. Den marknaden har exploderat. Det är dock inte det som är det viktiga med apoteken – smink kan man få nästan överallt – utan det viktiga är att det fungerar med de receptbelagda medicinerna. Det är ingen marknad, det är en del av sjukvården. Det är en väldigt viktig länk för att sjukvården ska fungera.

Det gör mig väldigt bekymrad när jag hör att affärshemligheter gör att man inte kan offentliggöra när apoteken har brister. Det hotar verkliga patientsäkerheten. Ett av argumenten för att avreglera var att man skulle kunna jämföra olika apotek och välja det bästa, men hur ska man kunna göra jämförelsen om man inte får veta vilka brister som finns? Risken finns att man går till de absolut sämsta apoteken om och om igen, för man får aldrig veta. Inte ens massmedierna får veta, och jag tycker att det är ett demokratiskt problem att massmedierna inte kan granska patientsäkerheten i Sverige, vilket detta faktiskt innebär i praktiken.

Det sägs att uppgifter inte får lämnas ut om en enskild aktör lider skada om uppgiften röjs. Det är klart att de privata apoteken lider skada om de har gjort allvarliga fel och detta kommer ut. Det är klart att de lider skada av det, men det *ska* ju komma ut. Det kan inte vara så att affärshemligheter går före möjligheten för allmänheten att veta vilka allvarliga brister som finns. Det skulle också kunna vara ett sätt att rensa ut de mest oseriösa aktörerna, om man faktiskt fick information om dem som begår allvarliga fel.

Läkemedelsverket har kontroll över detta. Jag kan tycka att man när man hittar fel, vilket uppenbarligen har skett även om vi inte vet vilka och var eftersom det är en affärshemlighet, borde kunna vidta åtgärder på ett annat sätt. Man borde kunna utdöma kraftiga viten till dem som

missköter sig, och man borde kunna dra in apotekstillståndet helt och hållet när någon inte sköter sig. Det är ganska självklart.

Sedan har man också kunnat se att de som verkligen behöver mediciner är de som har drabbats hårdast av avregleringen. Inom PRO har man tittat på att det finns många pensionärer som får gå till två tre apotek innan de hittar sina mediciner. Det är ganska vanligt att de tvingas gå till flera stycken, och det hjälper inte att de frågar om hjälp om vart de kan gå för att få medicinen. Det är nämligen också en affärshemlighet, eller så kan det ses som konkurrens. Man vill alltså inte gynna ett konkurrerande apotek genom att berätta att kunden kan gå till det andra apoteket för att få sin medicin.

Det blir helt absurt. Man får som patient springa runt till olika apotek. Astmatiker och reumatiker kan få gå till sex sju olika apotek innan de får sina mediciner. Det är en ganska vanlig siffra för den gruppen. Det är alltså sjuka människor som redan är trötta och mår dåligt som ska ränna runt på det sättet. Någoting måste göras snarast.

Anf. 6 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det har ställts väldigt många frågor, och säkert kommer opponenter att få tillfälle att säga att jag inte har svarat på deras frågor. Det beror på att det har ställts många frågor och att en lång rad av dem ligger lite vid sidan av ämnet för interpellationen. Låt mig dock få en möjlighet att börja med att resonera om bakgrunden till de förändringar vi har gjort.

Sverige hade i Europa den näst lägsta apotekstillgängligheten över huvud taget. Det gick alltså väldigt många människor per apotek. Genom att vi nu har omreglerat finns det över 300 nya apotek. Närheten har för de flesta människor ökat dramatiskt. Människor som med bil når ett apotek inom fem minuter utgör en stor andel, och de som når ett apotek inom tio minuter utgör förstås en ännu större andel. De allra flesta har fått en mycket större närhet. Däri ligger någonting viktigt.

Låt mig därutöver säga att öppettiderna för apoteken i Sverige i genomsnitt har ökat med tio timmar. Snacka om kundanpassning! Snacka om att anpassa sig till människors behov av att få tag i läkemedel! Detta är otroligt viktigt.

Den så kallade 24-timmarsregeln har funnits under lång tid och tillämpades av Apoteket AB när de hade monopolsituationen. De nådde aldrig det mål de själva satte upp, nämligen 96 procent. Det var alltså Apoteket AB:s eget mål – 96 procent skulle de nå. De nådde aldrig dit. I dag visar mätningar vi kan ta del av att det ligger omkring samma nivå. Den myndighet som tittar på detta, TLV, säger att tillgängligheten ligger på ungefär samma nivå.

När vi omreglerade var vi förstås angelägna om att man skulle kunna få tag på läkemedel. Jag tror att var och en som tänker på detta inser att varje apotek inte kommer att vid varje enskilt tillfälle ha tillgång till varje förpackningstyp av varje läkemedel. Det är många tusen produkter det handlar om.

Vi skärpte då 24-timmarsregeln som hade praktiserats för Apoteket AB, så den är i dag mycket tuffare. Vi vet inte om tillgängligheten inom ramen för den regeln har förändrats eller inte. Det kan vi inte svara på, för vi har skärpt regelverket.

Prot. 2012/13:5
27 september

Svar på interpellation

Låt mig också få stryka under att det finns en överenskommelse mellan aktörerna som innebär att man ska hjälpa kunderna. Till exempel om det kommer en äldre dam som har jättestora behov av ett visst läkemedel ska man hjälpa henne, även om det innebär att man får hänvisa till en konkurrent på andra sidan gatan, att få de läkemedel som hon i det här exemplet behöver.

Varför valde regeringen inte att i stället tvinga, så att säga, Apoteket AB och monopolet att öppna nya apotek? Ja, Apoteket självt sade att man hade kommit till vägs ände. Utvecklingen var sådan, som jag tror att Ulla Andersson kan dra sig till minnes, att antalet apotek i Sverige löpande minskade; man lade ned apotek efter apotek. Nu har vi fått över 300 nya apotek, och då surar vänstern. Det tycker jag är rätt förvånande.

Varför ska man betala för att upprätthålla apoteksverksamhet? Ja, det hade vi säkert fått göra, oavsett om vi hade haft ett monopol eller inte, på det ena eller andra sättet för verksamheter som inte är lönsamma om vi som politiker har en ambition att människor över hela landet ska kunna få tillgång till sina läkemedel. Och det vill jag ändå tro att vi här i kamraren är överens om. Då gäller det att hitta en smart mekanism här.

Jag säger inte att precis den apoteksstruktur som vi har i dag kommer att bestå i evig tid. Men jag tycker att det är viktigt att vi är beredda att säkerställa att människor som annars skulle få orimligt långt till sina läkemedel får en möjlighet att få tag i dem i hygglig närhet.

Anf. 7 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag tackar återigen för svar.

Som jag uppfattar socialministern kommer det ingen kritik från honom alls. Är du nöjd med den ganska stora kritik som nu riktas mot apoteksbolagen från kunder och stora intresseorganisationer som PRO, Reumatikerförbundet och Astma- och Allergiförbundet? Inte ett uns av självkritik hör jag i socialministerns svar.

Jag ställde också en fråga om just 24-timmarsregeln. Ministern säger att den har blivit tuffare. Men i svaret från inspektören på Läkemedelsverket när det gäller detta med beaktansvärda skäl är det tydligen fullt möjligt att man får vänta. Det är en ursäkt nog för att inte få en prick av Läkemedelsverket. Förutom det kan jag säga när det gäller deras inspektioner att när jag talade med dem senast var det *ett* fall som hade gått till någon åtgärd. Det kanske också var sedan medierna började studera det här. Detta med beaktansvärda skäl är alltså en orsak till att 24-timmarsregeln inte följs.

Det finns ett samband mellan 24-timmarsregeln och att människor, som har sagts här av alla debattörer, inte får sin medicin i rätt tid eller ska ranta runt till olika apotek för att fråga efter den, för man får inte den hjälp som socialministern säger med att lyfta telefonen och höra om just den medicinen finns på ett annat ställe.

Jag tror att det är lagret som är för litet nu för tiden. Man håller inte så stora lager att man kan försäkra kunderna om att de får den medicin de behöver.

Man behöver inte vara affärsman för att räkna ut att det kostar en massa pengar att ha stora lager i dag. I och med privatiseringen är det klart att det här är fråga om privata bolag som inte vill ha stora lager

därför att det kostar för mycket, utan lager ligger på vägen och rullar. Därför kan man inte tillhandahålla medicinen som man ska göra.

Tänker ministern göra någonting när det gäller 24-timmarsregeln? Eftersom du säger att den har tuffats till vill jag veta hur den har blivit tuffare, för tydligen efterföljs den inte enligt den inspektion som görs.

När det sedan gäller lagerhållningen måste du väl ändå hålla med mig om att förut hade man ett stort lager, för det hade man tydligen råd att ha och man visste vad kunderna på orten efterfrågade.

Om det skulle hända i till exempel min hemort Malung har man ganska många mil till nästa apotek för att ställa frågan om medicinen finns där.

Jag vill ha svar. Frågan om 24-timmarsregeln hör ihop med min interpellations tredje fråga, och det gör också frågan om lagerhållningen.

Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Det kanske är så att det är socialministern som surar för att vi oroar oss för de brister som har framstått av privatiseringen.

I ditt svar redogör du väldigt tydligt för att affärsintresset helt enkelt är överordnat allmänintresset och samhällsnyttan, och vi oroar oss över detta.

Vi oroar oss också över den situation som har uppstått. Vi hade ett apotek som gjorde bra vinst, som själv kunde ha öppnat 200 nya apotek, utökat öppethållandet med två timmar per dag, varje dag, året runt, och ändå haft en vinst över. Hade det varit den politiska viljan hade det varit möjligt utan att slå sönder en stordriftsfördel och en infrastruktur med samordning som faktiskt fanns. Det hade också varit möjligt utan att höja subventionerna av läkemedlen med 500 miljoner kronor, som ni gav till de privata företagen för att de över huvud taget skulle vara privatiserade. Det hade också varit möjligt utan att betala ytterligare 20 miljoner till de här företagen för att de skulle upprätthålla apotek i glesbygden, som inte har fått ett enda nytt apotek.

Jag kommer från Gävle. Där har vi fått ett nytt apotek, och det är ändå en stor stad. Där har Apoteket AB fått öppna i källaren i vårt köpcentrum. Det apotek som Apoteket AB hade på huvudgatan i Gävle övertogs av ett riskkapitalbolag. Det är vad som har hänt i Gävle. Det som dessutom har hänt är att det är väldigt svårt att få tag i sin medicin, eftersom ingen samordning över huvud taget finns. Det betalar vi en massa pengar för helt enkelt, och det är inte att vara rädd om skattebetalarnas pengar.

Göran Hägglund! Är affärsintresset så pass överordnat allmänintresset att du är beredd att fortsätta försvara den bristande öppenhet som har framgått i alla olika reportage och den bristande tillgängligheten till mediciner?

Anf. 9 EVA OLOFSSON (V):

Fru talman! Jag kan konstatera att om regeringen ansåg sig ha muskler att avreglera och sälja ut apoteken hade man nog kunnat ge ett ägardirektiv om fler apotek och utökade öppettider till det statliga Apoteket AB som fanns. Där är det ett mycket underligt svar, tycker jag, från Göran Hägglund.

Prot. 2012/13:5
27 september

Svar på interpellation

Jag skulle också vilja ställa en fråga. Kommer vi att kunna ha kvar en betydande aktör i det statliga Apoteket AB framöver? Jag tycker att det är väldigt viktigt, för annars släpper vi allting till vinstsyftande företag, varav flera riskkapitalbolag.

Detta med insynen tycker jag också är oerhört viktigt. När det gäller patientsäkerhet, människors hälsa och något så viktigt som läkemedel som är receptbelagda, som ska användas rätt och som det dessutom inte är ett plus att sälja mer av är det oerhört konstigt att man inte har ett intresse av hur det fungerar, utan tillsynsmyndigheter ska dra stora svarta streck över den information som borde finnas. Där borde regeringen ta sig en ordentlig funderare.

När det gäller patientsäkerheten har vi fått en himla massa fler apotek. Det kanske inte är större tillgänglighet till mediciner, och det är ungefär samma antal personal. Enligt Farmaciförbundet, fackföreningen som organiserar många som arbetar på apoteken, har det lett till att det blivit en betydligt sämre arbetsmiljö och ökad stress för personalen. Personal som är stressad kan också vara en risk för felmedicinering och hota patientsäkerheten. 61 procent av dem som arbetar med att ge råd om läkemedel anger att de inte har tid att ge bra rådgivning nu efter omregleringen. Bland receptarierna är det 38 procent som instämmer i att de känner oro för att recepthanteringen inte gjorts korrekt på grund av tidsbrist. Här finns alltså också något att ta tag i.

Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! I den allmänna debatten låter det som att 24-timmarsregeln är det krav apoteken har på sig. De ska leverera inom 24 timmar, och först därefter är det ett problem. Vi ska dock komma ihåg att 24-timmarsregeln kom till som en undantagsregel för de fall då de inte hade medicinen på apoteket, eftersom man kom fram till att inte kräva lagerhållning på apoteken.

Det förutsätts dock att de flesta mediciner som folk efterfrågar ska finnas på apoteken, för annars kan man lägga ned apoteken helt och bara ha något slags nätbeställning. Om apoteken ändå inte har medicinerna inne kan folk sitta hemma och beställa via nätet.

Huvudregeln är att medicinen ska finnas på plats. Personalen ska också kunna ge råd om medicinen och reagera om de ser att det är en för stor dos som har skrivits ut eller om de ser att medicinen kan vara farlig i kombination med andra mediciner. Det uppdraget finns fortfarande. Då måste självklart huvudregeln vara att medicinen ska finnas inne.

Det borde obönhörligen vara så att överskrider man 24-timmarsregeln borde man få ett saftigt vite. Sätter man i system att överskrida den bör man självklart förlora apotekstillståndet.

Man borde också se över de apotek som ständigt hänvisar till 24-timmarsregeln i stället för att ha mediciner hemma. Det är inte heller okej. Huvudregeln är att man ska ha det hemma. I undantagsfall kan man tillämpa 24-timmarsregeln.

En utvärdering visar att det tidigare var 2 av 100 patienter som gick hem utan att ha fått sin medicin. Nu är det 5 av 100. Det är mer än en fördubbling. Tillgängligheten som skulle bli så mycket bättre är alltså inget som patienterna, de som behöver receptbelagda mediciner och som är huvuduppdraget för apoteken, upplever.

Anf. 11 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! Jag satt och lyssnade på debatten i mitt rum, vilket jag gör ibland när jag sitter och jobbar. Jag tänkte att jag skulle delta som astmatiker. Jag har varit kroniskt astmatisk i 25 år, och jag kan tala om hur det är att få tillgänglighet.

När socialutskottet åkte till Kanada år 2000 kom vi till en liten ort utanför Edmonton som hade 15 000 invånare. Där fanns sju apotek. När jag kom hem till Laholm, som har 23 000 invånare, fanns där *ett* apotek. Ibland fick jag köra till Halmstad för att hämta min medicin när den behövdes. Nu finns där flera apotek, till och med i de stora köpcentrumen.

Som astmatiker vet jag ofta när jag behöver medicin. Jag har framförhållning och brukar också kontakta apoteket om det är någon speciell medicin. Det finns också mycket ny medicin som inte rimligtvis kan tillhandahållas överallt.

Om jag går till ett apotek som gång på gång inte servar mina behov kommer jag inte att gå dit längre, utan då går jag till ett annat apotek. Den möjligheten fanns inte innan.

Vad är det viktigt? Jo, det är att öka tillgängligheten. I dag kan jag till och med handla viss enklare medicin på macken där hemma, vilket jag inte kunde förr. Alltså har tillgängligheten ökat.

När det gäller speciella mediciner har man en framförhållning. Man kan inte förvänta sig att en viss speciell medicin ska finnas inne och att man ska kunna få den på första dagen. Det innebär dock inte att ansvaret är avklarat för dem som öppnar och bedriver en viktig och allmängiltig verksamhet. De har ett ansvar att tillhandahålla de mediciner som finns. Det måste dock finnas en balans mellan vad man kan förvänta sig och inte förvänta sig.

I en konkurrenssituation ökar kravet på den som driver ett apotek att tillhandahålla de varor som kunderna efterfrågar. I annat fall skjuter man sig själv i foten.

I diskussionen kommer man ibland med krav som är fullständigt orimliga. Vi kan inte gå in på Systembolaget och få alla viner vi vill ha. Vi kan inte få alla böcker vi vill ha på biblioteket. Vi kan inte få allt vi vill ha i något sammanhang.

Vi talar om 2 av 100. Man måste se det i rätt proportioner när man talar om en fördubbling. Att ett plus ett är två blir ju 200 procent i så fall.

För kroniker med olika sjukdomar är det fullt möjligt att i förtid anmäla hos sitt apotek att det ska tillhandahålla dessa mediciner. Gör apoteket inte det ska man fundera över att vända sig till ett annat apotek som sköter sig.

Anf. 12 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det är några saker som kan vara viktiga att säga i detta sammanhang. Myndigheterna har ett ansvar för att säkerställa att apoteken bedriver sin verksamhet i enlighet med alla säkerhetsregler som finns. Att tillhandahålla läkemedel går inte att jämföra med att tillhandahålla cykelslangar eller bananer, utan det är särskilt viktigt.

Det sker en tillsyn på tre olika nivåer. Jag säger det eftersom det här fördes resonemang som kanske vittnar om ett visst kunskapsbehov. Man kan klassificera det som avvikelse, större avvikelse och kritisk avvikelse.

Prot. 2012/13:5

27 september

Svar på interpellation

Är det en kritisk avvikelse förbjuds man omedelbart att bedriva verksamhet. Det har ännu inte hänt i Sverige, och vi hoppas att det aldrig ska hända. Det är alltså viktigt att det finns ett strikt regelverk och att myndigheterna följer det.

Om jag som privatperson eller journalist skulle vilja ha ut listorna med tillsynsrapporter kan det hända att myndigheten säger nej. Kanske får man som *Aktuellt* ut maskade kopior, alltså där det som betraktas som affärshemligheter inte framgår. Man kan dock stå på sig och begära ett beslut från myndigheten som går att överklaga i en domstol som prövar saken. Det finns ett tydligt regelverk när det gäller sanktioner.

När det gäller 24-timmarsregeln har vi tillsatt en utredning som kommer att leverera sitt resultat om någon månad. Man har bland annat i uppdrag att titta på hur 24-timmarsregeln fungerar och hur den bör fungera framöver. Vi hoppas kunna få ett bra förslag. Jag vet i dag inget om det förslaget, men det kommer att överlämnas.

Är jag helt nöjd? Nej, det finns alltid saker som vi behöver förbättra. Om någon tycker att jag verkar hylla allt som oerhört väl fungerande kan interpellanten med flera kanske fundera lite över sin egen bild. Människor får på samma nivå som tidigare rätt läkemedel vid den tidpunkt när man efterfrågar den. Vi har dessutom en 24-timmarsregel som vi har skärpt i förhållande till hur den var innan. Jag vill därför försöka balansera detta. Jag tror att vi alla är angelägna om att vi på ett enkelt sätt ska kunna få tag på läkemedel var vi än bor i Sverige.

Det finns inte ett enda nytt apotek på landsbygden, säger någon. Det måste förvåna invånarna i Insjön som har fått ett nytt apotek eller de boende i förorter till Stockholm och Södertälje som har fått apotek efter att tidigare ha haft långt och besvärligt att ta sig till apotek. Det har kommit över 300 nya apotek, och som jag sade tidigare har öppettiden ökat med i genomsnitt tio timmar per vecka, vilket underlättar för människor.

Vi ska förstås jobba vidare med detta för att säkerställa att så många som möjligt ska kunna få läkemedel vid första besöket. Jag tror dock att man tar på sig något ganska stort om man säger att 100 procent alltid ska få, för det är tusentals produkter och 1 200 apotek i Sverige. Det kommer alltid att finnas det som är restnoterat. Ambitionen är dock hög.

Anf. 13 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Man kan konstatera att 24-timmarsregeln har blivit tuffare. Har ministern tänkt tuffa till den ytterligare? Vi har ju svart på vitt på att det har skett en försämring när det gäller tillgängligheten till medicin. Så är det, annars ljuger Reumatikerförbundet, PRO med flera, och det har jag svårt att tro. Det är de som säger att tillgängligheten har blivit sämre. Även vänner och kamrater till mig säger att det har blivit sämre.

Lite självkritik kom det till slut från ministern. 24-timmarsregeln kan tuffas till och man kan titta på frågan om lagerhållning. Är man så förblindad av ideologiska skyggglappar när det gäller avreglering och privatisering av apotek att man inte ser den kritik som framförs? Att värna patientsäkerheten måste väl ändå ha högsta prioritet. Man vill hellre värna företagen och deras vinster, och resultatet blir att patienter får sitta i kläm. Tillgängligheten har inte blivit bättre. Faktum är att folk måste åka

runt till olika apotek. På landsbygden finns det bara ett, så där får man vänta.

Prot. 2012/13:5
27 september

Anf. 14 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! Man kan konstatera faktum. I min egen hembygd, en förort till Laholm som heter Mellbystrand, är det 20 000–30 000 invånare på sommaren och 3 000 på vintern. Där fanns inget apotek. Det var mycket svårt för de gamla att ta sig in till apoteket i centrala Laholm för att hämta medicin. I dag kan de gå till närmaste varuhus. Där finns det ett fint nytt apotek som har i stort sett allt man behöver, eller också tar de hem det väldigt fort.

De som missköter sig ska man inte vända sig till; de som sköter sig ska man vända sig till. Det är precis som med banker.

Att säga att tillgängligheten inte har ökat är att tala osanning. Nu finns det många möjligheter där det tidigare bara fanns ett apoteksombud där man kunde beställa medicin som man fick flera dagar senare med bussen. Om det nu finns en riktig apoteksbutik, även om den inte har allt jag behöver av alla de tusentals läkemedel som finns, kan man vara glad att det nu bara tar 24 timmar i stället för 48 timmar. Säg inte att tillgängligheten inte har ökat. Det vore att misskreditera även de seriösa.

Anf. 15 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det här är en fråga som berör många människor i deras dagliga liv. Som politiker tycker jag inte att det finns något större intresse av att inta en roll som försvarsadvokat för olika apotekskedjor. Jag tycker snarare att man som medborgarrepresentant måste peka på den verklighet som många människor upplever.

Vid 17-tiden en torsdag skulle jag hämta ut ganska kvalificerad medicin som var nödvändig att få fram; det var ett något akut läge. Jag fick beskedet att man inte hade medicinen, men möjligen kunde få fram den om några dagar och att jag kunde försöka på ett annat apotek. Jag gick till ett annat apotek och fick ungefär samma besked. Det slutade med att den medicin som jag skulle hämta på torsdagen fick jag på måndag förmiddag.

Apoteken hade helgöppet. Det var öppet alla dagar – torsdag, fredag, lördag, söndag och måndag. Jag fick förklaringen att läkemedelsdistributörerna har stängt över helgen. Det är något som jag inte tycker att man kan acceptera. Jag är rätt så ointresserad av arbetstiderna eller öppettiderna hos läkemedelsdistributörerna. Den här medicinen skulle fram; den var dessutom lite viktig.

Man kan se att apoteken har breddat utbudet av varor, och det kan ju vara vällovligt. Men när det börjar bli många sorters juice och andra produkter som man kan köpa i dagligvarubutiker kan man undra om det är vad man hade tänkt sig med den så kallade apoteksreformen.

Av personalen fick jag beskedet att 24-timmarsregeln inte fungerar och att man ofta inte kan leva upp till den. Det säger personalen, och jag måste naturligtvis tro på vad de säger. Som riksdagsledamot funderar jag naturligtvis på vad man kan göra åt det. Jag ställer en fråga till ministern och får ett svar som hänvisar till utredningen. Vi får se vad utredningen, som ska redovisas här om ett tag, säger. Helt klart är att om detta ska fungera bör man inse att det finns en hel del skavanker. Försvarsadvokat-

Svar på interpellation

stalen för apoteksbolagen tycker jag är relativt ointressanta om personen säger att det inte alltid funkar och jag själv upplever det.

Jag skulle ha fyra olika mediciner. Tre var av det kvalificerade slaget. En var vanligt insulin. Jag skulle ha fyra tuber Humalog, och det fanns två på hela apoteket. Det är ingen ovanlig medicin. Jag har aldrig tidigare upplevt något krångel med det – utom vid ett tillfälle, och det var också efter den så kallade apoteksförändringen.

Nog finns det skavanker, och nog finns det mycket att titta på. Vi politiker kanske inte ska vara försvarsadvokater utan klara ut att detta inte fungerar och att något måste göras.

Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! En fråga som för protokollets skull kanske är viktig att jag svarat på i detta sammanhang beträffande Apoteket AB är att regeringen har inga planer på att avyttra det företag som staten äger.

Låt mig än en gång påminna om att Apoteket AB under monopoltiden hade målet att kunderna i 96 procent av fallen omedelbart skulle få sina läkemedel. De mätningar som har gjorts talar för att vi ligger på samma nivå i dag. 24-timmarsregeln infördes i samband med omregleringen, vilket gör att det i dag är tuffare för apoteken att leverera mot den och därmed förstås också svårare att leva upp till den.

Med tanke på utgångspunkten för interpellationen är det viktigt att säga att Läkemedelsverkets inspektionsenhet uppger att man inte sett att antalet felexpedieringar skulle ha ökat. Det ska vara en trygg och säker verksamhet. Man ska få rätt läkemedel. Sedan vet vi att så länge människor är inblandade kommer någon alltid någon gång att göra fel, men det ska undvikas så långt det över huvud taget är möjligt.

Peter Hultqvist har ett anslag som jag gillar, nämligen att det gäller att se samhällsproblemet. Jag tycker att debatten lätt blir antingen svart eller vit. Jag hamnar naturligtvis i att jag försvarar det som jag tycker har varit fantastiska förbättringar, att vi har flera hundra apotek, att öppettiderna har ökat och det därmed är lättare för dig och mig att få tag i våra läkemedel.

När det gäller bekymren ska vi givetvis ta tag i dem. Det är anledningen till att vi tillsatt en utredning som bland annat – den ska titta på flera olika saker – tittar på 24-timmarsregeln för att få det hela att fungera så bra det över huvud taget är möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.59 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Anf. 17 ANDRE VICE TALMANNEN:
Jag hälsar statsråden välkomna.

Frågestund

Fas 3

Anf. 18 YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Sedan den här regeringen tillträdde har långtidsarbetslösheten ökat dramatiskt. Regeringens viktigaste åtgärd, den så kallade fas 3, har uppenbarligen inte fungerat för att minska långtidsarbetslösheten. I stället ökar den för varje dag.

Arbetsmarknadsministerns företrädare Sven Otto Littorin, som införde åtgärden, har nyligen konstaterat att det är en misslyckad åtgärd som inte fungerar och att man inte bör vara sämre än att man kan ändra sig.

Jag vill nu fråga arbetsmarknadsministern: Varför håller regeringen fast vid fas 3, som uppenbarligen inte fungerar? Varför kan man inte i stället satsa på riktiga jobb och reguljär utbildning?

Anf. 19 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Regeringen tar långtidsarbetslösheten på väldigt stort allvar. Vi satsar nu i budgeten 2,1 miljarder på att mota och minska långtidsarbetslösheten. I dag har vi Europas lägsta långtidsarbetslöshet, men jag är ändå inte nöjd.

Det är inte heller så som Ylva Johansson säger, att sysselsättningsfasen är den viktigaste åtgärden, utan precis tvärtom. Det är nämligen så att av de personer som är långtidsarbetslösa är det sju av tio som lämnar innan de kommer till sysselsättningsfasen.

Vi har också stor respekt för att det i den här krisen är svårt att få fler företag att anställa en person som i genomsnitt har varit arbetslös i sju åtta år. Därför måste vi rusta människor. Vi måste ge dem arbetsmarknadsutbildning, insatser och kontakt med Arbetsförmedlingen, och vi måste få fler arbetsgivare som vill anställa dessa personer som har varit borta från arbetsmarknaden så pass lång tid. Det är en viktig uppgift för regeringen och dess myndigheter.

Anf. 20 YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Problemet för arbetsmarknadsministern är att det är en väldigt stor skillnad mellan det hon säger och hur det fungerar i verkligheten. Arbetsförmedlingen gjorde själv en undersökning när det gäller de långtidsarbetslösa som visade att hälften av dem inte hade fått några insatser som skulle kunna hjälpa dem att få arbete. Inte så konstigt då att många av dem hamnar i fas 3. Det är inte så att människor rustas för att kunna ta de lediga jobben, utan de lämnas i passivitet. Aktivitetsnivån i den så kallade jobb- och utvecklingsgarantin är dokumenterat låg, vilket har visats av flera undersökningar.

Min fråga till arbetsmarknadsministern kvarstår: Varför hålla fast vid en åtgärd som uppenbarligen inte biter på långtidsarbetslösheten, men som lämnar människor i fattigdom?

Anf. 21 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag kan konstatera återigen att vi har lyckats hålla långtidsarbetslösheten stången. Vi har lägst långtidsarbetslöshet i hela Europa, såväl för ungdomar som för vuxna. Därför är det viktigt att våra reformer verkligen får genomslag, det vill säga att personer som är arbetslösa får träffa sin arbetsförmedlare dubbelt så ofta och att det finns gott om resurser för att rusta människor så att de kan ta lediga jobb.

Vi har också flera kraftfulla subventioner för arbetsgivare. Trots att en arbetsgivare får 85 procent av lönekostnaden från staten och ett handledararvode på 150 kronor per dag är det i dag så lite som 725 långtidsarbetslösa personer som har fått ett arbete. Därför måste vi bli ännu mycket bättre på att förmå arbetsgivare att anställa även dem som har varit borta länge, i genomsnitt sju åtta år. Jag vet, och det vet Ylva Johansson också, att de här personerna kan och vill bidra på våra arbetsplatser. Att var och en kan bidra utifrån sin förmåga är regeringens högsta mål, att vi får alla i arbete.

Energieffektivisering

Anf. 22 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Att använda energi smartare och sluta slösa energi är det bästa för både miljö och plånbok. Sverige har generellt en hög energianvändning. En svensk gör i snitt av med dubbelt så mycket el som en dansk. Men regeringen skär nu ned på stödet till energieffektiviseringsåtgärder och håller därmed kvar både hushåll och företag i en hög energianvändning och höga elräkningar.

Min fråga till energiminister Anna-Karin Hatt är: När regeringen nu skär ned energieffektiviseringsstödet med mer än 1 miljard kronor till 2016 jämfört med perioden tidigare, hur hjälper det hushåll och företag som sitter fast med höga elräkningar?

Anf. 23 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Tack för frågan! Låt mig först konstatera att när Lise Nordin säger att regeringen skär ned på energieffektiviseringen i den budget vi precis har överlämnat till riksdagen har det ingenting med sanningen att göra. Sanningen är ju att vi under nästa år satsar 410 miljoner på energieffektivisering och att vi 2014 satsar samma belopp, alltså 410 miljoner, på energieffektivisering.

Det vi aviserar i budgetpropositionen är att vi under nästa år kommer att göra en översyn av alla de styrmedel vi har när det gäller energieffektiviseringspolitiken för att se vad som fungerar bra, för att se vad som skulle kunna funka bättre och också för att identifiera vilka nya åtgärder vi behöver när Sverige ska genomföra energieffektiviseringsdirektivet i svensk lagstiftning. Efter det kommer regeringen att återkomma med förslag på hur den svenska politiken för energieffektivisering ska se ut från 2015 och framåt.

Anf. 24 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! EU har nyligen antagit ett energieffektiviseringsdirektiv som Sverige till stor del har kämpat emot. Vi har kämpat emot förslag

om bindande mål. Mot den bakgrunden är det rimligt att se att regeringen räknar med en ökad energianvändning i Sverige och att man också skär ned på anslagen till energieffektiviseringsåtgärder.

Siffrorna visar att för kommande fyra år blir det 1 miljard mindre till de här åtgärderna jämfört med den tidigare perioden. Det gör oss i Miljöpartiet oroliga, eftersom alla prognoser tyder på ökade priser på energi. Om Sverige fortsätter att ha en ovanligt hög energianvändning är det väldigt olyckligt för våra företag och våra hushåll.

Ett av de anslag som regeringen föreslår nollas helt och hållet från 2015 är till energirådgivare ute i kommunerna. Det är en av de åtgärder som har spelat störst roll för att hjälpa människor med höga elräkningar att minska dem. Hur ska Sverige kunna nå målet om minskad energianvändning när vi skär ned stödet exempelvis till energirådgivning, från 2015 helt nollat?

Anf. 25 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att man är varsam med orden. Om man påstår att regeringen föreslår en nedskärning måste man också ha fog för det påståendet. Då skulle regeringen alltså föreslå att i förhållande till vad riksdagen tidigare har beslutat ska vi minska insatserna för energieffektivisering. Det är inte fallet. Regeringen gav i förra årets budget besked om att energieffektiviseringspolitiken ska ligga fast, och ligga fast på en hög nivå, under hela den här mandatperioden.

Sedan har regeringen varit väldigt pådrivande för att få fram ett bra energieffektiviseringsdirektiv för Europa. Nu är det naturligt att vi under nästa år utvärderar den politik vi har fört, drar slutsatser för att se vad vi behöver göra ytterligare. Vad behöver vi göra ännu bättre för att nå de gemensamma mål som vi har satt upp i EU när det gäller att använda energin effektivare? Det kommer jag att göra, det kommer regeringen att göra och efter det kommer vi att återkomma till riksdagen med nya förslag om hur mycket och på vad vi ska satsa genom energieffektiviseringspolitiken från 2015 och framåt.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 26 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Sverige har i årtionden haft en högre ungdomsarbetslöshet än jämförbara länder. Det var den ekonomiska krisen på 90-talet som slog hårt mot ungdomarna. Vi kan konstatera att det har varit hög ungdomsarbetslöshet sedan dess. De senaste fem åren av kris och lågkonjunktur har ju inte gjort det lättare för ungdomar att få ett jobb. Fast man ska inte svartmåla för mycket. I Europa är inte den svenska långtidsarbetslösheten bland ungdomar den högsta. Tvärtom är vi näst bäst.

Orsaken till ungdomsarbetslösheten är ofta bristfällig utbildning. Det är alltför många som alltför tidigt och alltför ofta har hoppat av skolan utan fullvärdiga betyg. Mina frågor till arbetsmarknadsministern blir därför: Hur möter regeringen problemet med ungdomsarbetslösheten? Hur stärker man unga så att de ökar sina chanser att få ett jobb? Vad gör regeringen för att motverka långtidsarbetslösheten bland unga?

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Tack så mycket för frågan! Det är en viktig fråga som Katarina Brännström tar upp och som vi tar på stort allvar.

Vi ska komma ihåg att hälften av ungdomarna i åldern 15–24 år är heltidsstuderande. Men för dem som inte är heltidsstuderande är arbetslösheten bekymmersam. Det jag framför allt kan nämna är att ungdomar nu kan få hjälp i ett tidigare skede från Arbetsförmedlingen än vad som varit fallet. Redan från första dagen kan ungdomar få förmedlingshjälp. De ungdomar som riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet kan få programinsatser direkt på Arbetsförmedlingen.

Vi försöker få Arbetsförmedlingen att motivera unga att studera. Det har visat sig vara lyckosamt. Ungdomar har börjat på folkhögskola och har fått motivation för att gå tillbaka till skolan. När de väl gör det finns det möjlighet att ge dem ett förhöjt studiebidrag på 6 500 kronor per månad.

Det här är några av insatserna tillsammans med andra insatser. Men kanske viktigast ändå är att det ska vara billigt att anställa ungdomar. Vi har halverat arbetsgivaravgifterna för alla unga.

Anf. 28 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Precis som arbetsmarknadsministern säger har regeringen halverat arbetsgivaravgiften för ungdomar under 26 år. Vad händer med de ungdomar som har varit anställda en tid innan de har fyllt 26 år när de sedan har fyllt 26 år? De kan fortfarande vara utan jobb och ha svårighet att komma in på arbetsmarknaden, trots att de har haft ett jobb. Det vore intressant att höra hur regeringen resonerar om dem som har fyllt 26 år.

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Det är viktigt att ungdomar får ordentlig hjälp in på arbetsmarknaden. Jag vill också nämna i det här sammanhanget de samtal som jag och finansministern nu genomför med arbetsmarknadens parter. Det är också viktigt att flera arbetsgivare och fack ställer sig positiva till att ungdomar kommer in på introduktionsavtal. De får en lön som är anpassad till att de också går en utbildning.

De ungdomar som har dessa subventioner får oftast vara kvar på arbetsplatsen även när subventionen försvinner. Det finns många olika verktyg i verktygslådan. Det är viktigt att poängtera att vi har haft de goda resurserna att satsa på att mota ungdomsarbetslösheten. För kommande år satsar vi 8,1 miljarder i ett stort ungdomspaket som handlar om skola, utbildning och olika former av stöd. Det är viktigt att unga får en chans att tidigt komma in på arbetsmarknaden.

Federalisering av Europa

Anf. 30 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Som en Europavän och en vän av ett sant samarbete i Europa har jag förfärats av kommissionens ambitioner om att federalisera Europa. Kommissionens ordförande Barroso har fullständigt rätt i att om man ska få EMU-projektet att fungera krävs en ökad samordning inom

den ekonomiska politiken. Det krävs alltså en politisk union om man vill behålla en valuta i Europa.

Det här leder till ett vägska. Ska vi då fördjupa samarbetet i Europa – eller vad vi ska kalla det – eller ska vi backa bandet? Här tycker jag att regeringens syn är klar, speciellt från Birgitta Ohlssons sida, nämligen att man ska federalisera Europa.

Därför skulle jag vilja höra vad själva syftet är med att federalisera Europa för Folkpartiet och regeringen. Barrosos syfte är ju att stärka den ekonomiska samordningen.

Anf. 31 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Politik är inte bara att vilja utan också att välja. Man kan konstatera att den väg Sverigedemokraterna har valt inte tar Europa framåt. Det handlar då om att Sverige ska lämna Europeiska unionen.

Jag förnekar inte att Europas länder i dag befinner sig i en oerhört tuff ekonomisk kris, en skuldcris och också en värderingscris. Men då kan inte lösningen vara att medlemsstaternas regeringar sätter sig på läktaren utan snarare att man samarbetar konstruktivt och framåt.

Det är samtidigt viktigt att se att detta inte innebär att man ska gå för långt eller för snabbt framåt, utan man ska också se till att det finns en stark och tydlig demokratisk förankring. Därför hoppas jag att i det framtida arbetet med en framtida bankunion och de stora spännande förslag som finns på agendan kommer detta parlament, ni 349 folkvalda i Sveriges riksdag, att ha en stor del i och aktivt arbeta med detta.

Att sätta sig på läktaren eller gå ur EU som union är inte framtidens melodi för att få Europa på fötter igen.

Anf. 32 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Det är ingen som har sagt att vi inte är för ett samarbete. Vi är för att samarbeta. Men jag noterar att Birgitta Ohlsson inte svarar på min fråga. Vad är Birgitta Ohlssons och regeringens syn på federalisering? Av vilken anledning och med vilket syfte ska vi federalisera Europa? De frågorna vill jag ha svar på.

Vad menar Birgitta Ohlsson med att det är viktigt med demokrati i Europa och att vi inte ska flytta över mer makt från Sverige till Europa? Det är precis vad vi gör varje vecka i riksdagen i EU-nämnden. De frågorna kräver jag svar på. Jag har fortfarande inte fått svar, och jag hoppas att jag kan få det nu.

Anf. 33 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Det är oerhört viktigt att stora viktiga samhällsfrågor om Europas framtid diskuteras, men de får inte heller överskugga de akuta problem som EU har i dag. Det är därför vi diskuterar konkreta tydliga förslag, exempelvis en bankunion, hur vi ska få fler kvinnor i Europa att yrkesarbeta, hur vi löser de stora utmaningar som finns på miljö- och klimatfronten och med rättsstaten med mera. Det är därför vi har ett EU-samarbete. Det är därför 27 länder har gått samman.

Jag tycker att vi seriöst ska diskutera frågor om demokratiskt underskott i Europa i dag. Det gör vi aktivt. Men vi kan inte sätta oss på läktaren, utan vi måste vara med i debatten.

Om Sverige kommer att gå med i en bankunion eller inte är en fråga som regeringen tillsammans med en majoritet i denna riksdag ska diskutera. Det diskuteras här. Men man måste då vara aktiv. Man kan inte stänga dörren. Det är inte seriös politik.

Solcellsbidrag

Anf. 34 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Anna-Karin Hatt.

I går kom jag tillbaka från en studieresa i Tyskland. Det är fascinerande att resa i ett land som inom tio år kommer att avveckla all kärnkraft. Det innebär att man satsar offensivt på den förnybara energin. Jag kan ta solenergin som ett konkret exempel. Tyskland producerar nästan 40 procent av världens solel.

Även här i Sverige finns ett stort intresse för solenergi. Energimyndigheten har berättat att ungefär 1 200 personer i dag står i kö och väntar på besked om solcellsbidrag. Det är otroligt många. I regeringens budget anslår ni 60 miljoner kronor för det här året. Sedan drar ni ned anslaget för de kommande åren. Tror Anna-Karin Hatt att de 60 miljoner kronorna med neddragningen för de kommande åren kommer att räcka för de 1 200 personer som står i kö? Det är en siffra som kommer att öka med det växande intresset för solenergi i Sverige.

Anf. 35 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Det gläder mig att Jens Holm har varit i Tyskland och blivit ännu mer inspirerad än vad han tidigare har varit när det gäller förnybar energi. Det finns mycket inspiration att hämta därifrån.

Om vi tittar på Sverige kan vi konstatera att den förnybara elen har vuxit med 50 procent sedan 2006. Det är bra. Men potentialen är ännu större.

I regeringens politik är generella och breda ekonomiska styrmedel grundbulten. Men från tid till annan väljer vi att gå in med särskilda stöd för att stötta sådan teknik som inte riktigt är mogen, som inte riktigt kan stå på egna ben. Dit hör solcellerna. Det är skälet till att regeringen i den här budgeten föreslår att det stöd som var tänkt att i enlighet med riksdagens beslut avslutas i år ska förlängas till och med 2016.

Samtidigt ser vi att världsmarknadspriset, priset för att installera en solcellsanläggning för den enskilde, kraftfullt har minskat. Det gör att de 210 miljoner vi nu avsätter kommer att räcka till fler anläggningar än vad motsvarande belopp hade räckt till fram till i dag.

Anf. 36 JENS HOLM (V):

Herr talman! Låt mig understryka att om vi jämför oss med Tyskland och solenergin där är Sverige tyvärr fortfarande lite av ett u-land. På ett par timmar i fjol installerade Tyskland lika mycket solel som Sverige installerade under hela det året.

De 210 miljoner kronor som Anna-Karin Hatt talar om gäller under fyra års tid. Det innebär en neddragning. Även om ni behåller 60 miljoner kronor för nästa år blir det för de kommande åren bara 50 miljoner kronor per år. I dag är det otroligt många personer och företag som vän-

tar på ett besked om de ska få ett bidrag eller inte för att installera solelsanläggningen. Det är 1 200 personer och företag. Det är en siffra som hela tiden växer. När de hela tiden väntar på ett besked innebär det att marknaden stannar av. Det händer ingenting. Det är det stora problemet. Jag undrar om statsrådet verkligen tror att de anslagna pengarna kommer att räcka. Borde ni inte satsa mer?

Prot. 2012/13:5
27 september

Frågestund

Anf. 37 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag är fortfarande mån om att om man påstår att regeringen gör neddragningar ska man ha fog för det. Riksdagen hade beslutat att solelsstödet skulle avvecklas den 31 december i år. Det tycker regeringen är en dålig idé. Alltså föreslår vi en förlängning genom att riksdagen ska anslå ytterligare 210 miljoner för 2013, 2014, 2015 och 2016 för att vi ska få fler solcellsanläggningar och mer sol i Sverige.

Jag håller med om att Sverige långt ifrån har utnyttjat all sin potential för vad solelen kan bidra till när det gäller de förnybara energisystemen.

Det stämmer som Jens Holm säger att ett antal personer redan har gått in med ansökningar till sin länsstyrelse och hade hoppats att redan nu kunna få del av det stöd som fanns till och med årsskiftet. Många av dessa kommer nu att kunna se fram emot att faktiskt få ett stöd, tack vare att regeringen föreslår att solelsstödet ska finnas kvar också de kommande fyra åren.

EU:s långtidsbudget

Anf. 38 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Likt herr talmannen har jag just kommit från Riksrevisionens parlamentariska råd, där vi har diskuterat den intressanta frågan om statens representation. Det skulle vara frestande att ställa en fråga om den. Men jag vill ställa en fråga om mycket mer pengar, och jag ställer den till statsrådet Birgitta Ohlsson i hennes egenskap av EU-minister.

Nu pågår förhandlingar om EU:s långtidsbudget för de närmaste sju åren, som ska träda i kraft 2014. Det handlar om 20–30 miljarder kronor per år. Som jag har förstått det vill såväl EU-kommissionen som EU-parlamentet att EU:s långtidsbudget ska öka.

Vad är Sveriges svar på detta? Vilka möjligheter har vi att förhindra detta?

Anf. 39 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag var i Bryssel i måndags på möte med allmänna rådet, där vi fortsätter att förhandla om långtidsbudgeten. Den kommer att löpa mellan 2014 och 2020.

Jag kan säga redan nu att Sveriges påtryckningar har gett en del resultat. Vi har tillsammans med en koalition av andra länder, tio länder som företräder tre femtedelar av unionens medborgare, lyckats pressa i rätt riktning, så att det blir en mer restriktiv budget. Det är fortfarande en lång förhandling kvar, men på den här fronten går det i rätt riktning. Vi vill tillsammans banta budgeten med 10 procent utifrån det som är kommissionens förslag.

Sverige har också tillsammans med många nya medlemsstater bildat en koalition för att få ned det mest skadliga av jordbruksstödet, det vill säga direktstödet, i den gemensamma jordbrukspolitik. I det förslag som är uppe nu är det också med att direktstöden ska ned. Men det är ett tag framåt.

Förhoppningsvis kommer vi att kunna avgöra långtidsbudgeten i slutet av november, då statsministrarna möts.

Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för det.

Risken för oss som är sanna Europavänner, om budgeten skulle öka väldigt mycket, är att man skulle få en förtroendeskada för EU i de länder som bidrar mest till sammanhållningen i fråga om jordbruket.

Jag vill därför fråga statsrådet just beträffande jordbruksfrågan. Man har hört inte minst från fransk sida att det inte är förhandlingsbart. Är det rimligt att gå in i en förhandling där någon säger att något inte är förhandlingsbart över huvud taget? Jag tycker att man måste sätta klackarna i backen och säga: Nej, vår avgift är icke heller den förhandlingsbar.

Anf. 41 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Som Gunnar Andrén påpekar är det väldigt viktigt att vi nu satsar på att få en budget som är för framtiden och inte återspeglar hur Europa såg ut för decennier sedan. Det är såklart väldigt starka politiska viljor i diskussionen.

Men på grund av den ekonomiska kris som Europa har upplevt under de senaste åren – som är den värsta krisen sedan 30-talet – ser vi också att vi som vill förändra har mer vind i seglen än vad vi har haft i tidigare förhandlingar de senaste tio åren. Det ska vi också lyfta fram som en positiv effekt.

Om budgeten nu går ned är det dock viktigt att det inte sker med en osthyvelsprincip, att man drar rakt över hela fältet, utan att man också vågar välja det som är viktigt, det vill säga klimat och miljö, forskning och utveckling samt innovationer, det som gör att Europa kan komma i kapp med Asien och få bättre konkurrenskraft jämfört med andra mer intensiva delar av världen i dag.

Det är viktigt att också där våga prioritera på allvar och inte bara trycka ned budgeten, det vill säga att vi får en modernisering som också håller. Det tror jag är oerhört centralt.

Det handlar också om att vi i dag lever i ett EU där många länder har fått dra åt svängremmen på hemmaplan. Då kan man inte motivera ökningarna.

Kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd

Anf. 42 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till Göran Hägglund.

Regeringens alla fagra löften om förstärkt arbetslinje och minskat utanförskap kommer onekligen på skam när kommunerna nu tvingas betala 11 miljarder i ekonomiskt bistånd, det vi kallar socialbidrag, till drygt 247 000 hushåll.

Under de sex år som Alliansen har styrt Sverige har antalet socialbidragstagare ökat, och trenden håller i sig. Allt fler blir beroende av bidraget för att klara sin försörjning. Unga vuxna med låg utbildning är klart överrepresenterade. Färska statistik från Socialstyrelsen visar att drygt var fjärde mottagare uppger arbetslöshet som orsak.

Vilka åtgärder tänker regeringen och Göran Hägglund vidta för att få bukt med de skenande socialbidragskostnaderna?

Anf. 43 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Detta är en viktig fråga. Den är viktig för de kommunala budgetarna, men den är förstås ännu viktigare för de enskilda personer som berörs.

Som har nämnts här tidigare i diskussionen handlar det väldigt mycket om kampen mot arbetslösheten. Vi har vidtagit en lång rad åtgärder som har varit riktade särskilt mot ungdomar. Det har varit sådant som har handlat om arbetsgivaravgiftssänkningar, sådant som har handlat om att underlätta för ungdomar att komma in och få arbete inom restaurangnäringen, sådant som har handlat om att möjliggöra fler arbetstillfällen inom ROT- och RUT-sektorn och så vidare.

Det som dessa områden har gemensamt är att de är viktiga inte minst för ungdomar. Det de tyvärr också har gemensamt är att det är sådana åtgärder som Socialdemokraterna säger nej till. Man vill öka kostnaderna med 20–25 miljarder kronor, vilket skulle drabba så att fler unga skulle hamna i arbetslöshet.

Anf. 44 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Jag blir lite förbryllad av ministerns svar. Beträffande kampen mot arbetslösheten: Det spelar ingen roll vilka åtgärder ni vidtar – antalet socialbidragstagare har faktiskt ökat. När över var fjärde mottagare uppger arbetslöshet som orsak finns det anledning för regeringen att kanske vara lite självkritisk.

Det är inte bara i vissa kommuner som det är en ökning, utan i hälften av landets kommuner ökar det ekonomiska biståndsutgivandet.

Det är också väldigt oroväckande att det ökar ännu mer bland de unga vuxna, och ännu mer illavarslande, herr minister, är att det ekonomiska biståndet tenderar att bli långvarigt. Över 50 000 medborgare har fått bistånd i över tre år. Det kan inte vara rimligt.

När 11 miljarder betalas ut från kommunerna till socialbidrag, när var fjärde uppger arbetslöshet som orsak och när 50 000 medborgare får bidrag i över tre år, då är min slutsats att regeringens jobbpolitik har misslyckats. Vilken slutsats drar Göran Hägglund?

Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag drar flera slutsatser. En av dem är att vi måste göra ännu mer för att få fler unga i arbete. Arbetsmarknadsministern har redogjort för en del av de saker som riksdagen kommer att få möjlighet att ta ställning till.

När det gäller socialbidraget har vi sett att det riskerar att fungera lite som en fälla som gör att man inte tar sig ur situationen. Därför föreslår vi i budgeten en möjlighet – den tanken vet jag också att Socialdemokraterna är inne på – att underlätta för människor att få behålla en del av bidra-

get samtidigt som man övergår till arbete. Det tror jag är viktigt för att man inte ska fastna i ett långvarigt bidragsberoende.

Ytterligare en poäng med mitt inlägg var att det inte fordras färre åtgärder utan fler åtgärder för att underlätta för ungdomarna. Jag är bekymrad över Socialdemokraternas politik, där man dramatiskt höjer kostnaderna för att anställa ungdomar. Det är inte den affärsplan jag vill se för Sverige.

Märkning av miljövänliga kläder

Anf. 46 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till konsumentminister Birgitta Ohlsson.

Det har visat sig att många konsumenter upplever att det är svårt att hitta miljövänliga kläder och att det är svårt att orientera sig i affärerna.

Går man till de vanliga, etablerade, stora butikerna finns en undersökning från Sveriges Konsumenter som visar att det inte alltid är de etablerade miljömärkningar som folk känner igen som man hittar, utan att butikerna sätter sina egna märkningar, som konsumenterna inte har koll på. Butikerna är inte heller tillräckligt bra på att lyfta fram miljövänliga alternativ så att man som kund ser dem.

Dessutom skulle de kunna skylta med inte bara priset utan även med det material som plagget är tillverkat av och kanske till och med miljömärkningen.

Min fråga är vad regeringen gör för att underlätta för konsumenterna att göra miljömedvetna val även när det gäller kläder.

Anf. 47 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag håller med Hillevi Larsson om att det är en djungel när man befinner sig i butiken. Det kan vara miljöpåverkan när man handlar, det kan vara hur tyger har odlats och färgats – det finns många olika saker som man kan ha synpunkter på.

Redan nu finns det en hel del märkningar på miljöfronten. De är både globala och lokala. Även där kan det vara svårt för konsumenten. Men vi kan ändå se att EU:s miljömärkningssystem Ecolabel, med symbolen en blomma, börjar bli något mer känt. Vi jobbar från mitt håll för att se till att det ska spridas mycket bättre.

Sedan har vi den nordiska Svanen och Naturskyddsföreningens Bra miljöval. Men det finns mycket mer att göra.

Vi ser också att företagen ännu inte har insett att det är en kommersiell fördel att ha en tydlig märkning. Då måste vi som konsumenter bli duktigare på att trycka på för detta.

Avslutningsvis ska vi komma ihåg att vi fick miljövänligt toalettpapper och miljövänliga kaffefilter i Sverige för att det var konsumenterna som tryckte på i rätt riktning. Varför inte göra samma sak när det gäller kläder?

Anf. 48 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag tror att det redan är många konsumenter som efterfrågar detta men att butikerna inte fullt ut har insett att det faktiskt kan

vara en försäljningsfördel och att de kan sälja mer på grund av detta. Den undersökning som Sveriges Konsumenter gjorde och som heter *Gröna trådar* visade också att personalen i butikerna ofta har väldigt dålig koll. När man som kund kommer och frågar vet de inte.

Självklart ligger det på konsumenterna att efterfråga detta och på butikerna att tillhandahålla det, men jag skulle önska att regeringen också lobbar för detta på olika sätt och kanske till och med ställer krav på butikerna. Man skulle kunna ställa krav på att de ska skylta med materialet i plaggen, på samma sätt som man redan ställer krav på att priset ska skyltas.

Detta är också en hälsofråga. Det kan ju finnas rester av kemikalier kvar i kläder som har tillverkats på ett miljöovänligt sätt. Det utsätter även konsumenterna för hälsorisker, för att inte tala om arbetarna som har tillverkat kläderna.

Anf. 49 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag vidhåller att jag tror att konsumenters påverkan, en livlig debatt och medier som skriver om det hela är det mest effektiva sättet. Då får vi en sund press på företagen att gå i rätt riktning.

Det jag kan göra från ministerhåll är dels att jobba mer med EU:s egen miljömärkning Ecolabel, som ska bli mer känd – opinionsmätningar visar att det något går i rätt riktning, men den är alldeles för okänd i alldeles för många EU-länder i dag – dels förstås att se vad vi kan göra genom vår nordiska märkning Svanen, som är betydligt mer känd än EU-märkningen.

Press på företag åstadkoms ofta genom ett starkt tryck från konsumenter, där vi helt enkelt röstar med plånboken när vi handlar.

Anslagen till energiforskning

Anf. 50 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Jag har en fråga till energiministern.

När budgetpropositionen för 2013 presenterades innehöll den en hel del satsningar på energiforskning, och det var mycket glädjande. Nu har jag i medierna sett att det figurerar uppgifter, främst från oppositionens sida, om att detta skulle vara satsningar av närmast bluffkaraktär. Det oroar mig naturligtvis. Jag skulle vilja veta vad statsrådet säger om de här påståendena.

Anf. 51 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Tack, Johan Hedin, för frågan, och tack för möjligheten att få bringa en del ordning och reda i de påståenden som finns i debatten.

Fram till i dag har vi haft en permanent nivå för energiforskningen i Sverige på strax under 1 miljard kronor. Ovanpå det har alliansregeringen sedan vi tillträdde 2006 lagt fram tillfälliga satsningar som i linje med riksdagens beslut nu gradvis skulle fasas ut. Nu ser regeringen att vi behöver forska mer, inte mindre, om klimatsmart energiteknik och energieffektiv teknik framöver. Det är bakgrunden till att regeringen i budgetpropositionen föreslår att den permanenta nivån för energiforskningen

ska höjas till 1,3 miljarder kronor från och med nästa år. Nivån växer sedan till 1,4 miljarder från och med 2016.

Anf. 52 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Det var ett glädjande svar. Tack för det, statsrådet!

Har regeringen för avsikt att förstärka energiforskningen ytterligare under mandatperioden om utrymme finns?

Anf. 53 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Vi har den ordningen i Sverige att vi i vissa tidsperioder lägger fram dels forsknings- och innovationspropositioner, dels energiforskningspropositioner. Nu ensar vi tidtabellen för dessa, vilket gör att riksdagen under hösten kan se fram emot både en forsknings- och innovationsproposition och en energiforskningsproposition.

I den kommer vi att redogöra för hur inriktningen på dessa medel ska vara framöver. Om man tar den nya nivån, 1,4 miljarder 2016, och drar ut den tio år framåt i tiden blir det en 14-miljarderssatsning. Jämför man den summan med vad Socialdemokraterna satsade under sina senaste tio år vid regeringsmakten är det ungefär dubbelt så mycket. Det behövs.

Det behöver förmodligen satsas ännu mer i framtiden. Självklart kommer regeringen när det finns behov av det att återkomma med ytterligare sådana förslag.

Ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen

Anf. 54 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Min fråga går till arbetsmarknadsministern.

Hemma i Skaraborg har vi en del oroväckande tecken på arbetsmarknaden. Jag har träffat en hel del människor som står i begrepp att gå ut i arbetslöshet. Man har blivit varslad. Vi har till och med haft ett antal företagsnedläggelser där man har lagt ned hela företag, stora arbetsplatser på mindre orter.

För de människor jag har träffat är läget ganska bekymmersamt. De går ut på en tuff arbetsmarknad. De kan se att man får ett obefintligt stöd för att komma tillbaka i nytt arbete. De är också väldigt oroade över sin personliga ekonomi, för de har noterat att den som drabbas av arbetslöshet också får väldigt svårt att försörja sig. I en familj är man kanske två som drabbas när ett helt företag läggs ned på en mindre ort, och om man sedan får en arbetslöshetsersättning som är väldigt låg blir det svårt att klara sig.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är: När kommer regeringen att lägga fram förslag om att höja tak och ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen?

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Tack, Patrik Björck, för frågan! Regeringen är också oroad för att vi har en allvarlig situation som påverkar inte minst industrin. Sverige är ett litet exportberoende land. 70 procent av exporten går till EU, och där är det väldigt skakigt.

Som svar på Patrik Björcks fråga vill jag säga att det är oerhört viktigt att de som blir varslade och sedan kan bli arbetslösa får ett väldigt kraftfullt stöd från Arbetsförmedlingen redan första dagen om de löper risk för långtidsarbetslöshet. Det kan vi tillförsäkra dem genom att vi har goda finanser och att vi har resurser att satsa på omställning, utbildning och praktik. Vi försöker också att göra det attraktivt för arbetsgivare att anställa. De här personerna står ju nära arbetsmarknaden, och många får också jobb; inte minst kan man se det efter konkursen i Saab.

Att göra som Patrik Björck förespråkar och höja bidragen och minska den aktiva arbetsmarknadspolitiken tror jag dock är fel väg att gå. Det skulle leda till att ännu fler jobb försvinner.

Anf. 56 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jag vill vara noggrann och påpeka att jag inte föreslår att man ska minska satsningarna på en aktiv arbetsmarknadspolitik. Mitt förslag är att man ska öka insatserna för en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Oaktat detta för dock regeringen ingen sådan aktiv arbetsmarknadspolitik, utan arbetslösheten ökar. Den grupp som hamnar i långtidsarbetslöshet ökar dramatiskt nu.

Under den tid man är arbetslös, antingen det är några veckor, några månader eller vad det nu tar för tid, behöver man något att betala sina räkningar och sin hyra med. Man behöver inkomster för att försörja sin familj. Oavsett arbetsmarknadsministerns prioriteringar prioriterar de här människorna sina barn, sina räkningar, sitt boende och sin mat på bordet. De är verkligen seriöst oroade.

Det hade varit roligare att kunna komma hem och berätta för dem att det fanns ett hopp om att arbetsmarknadsministern såg deras problem, men nu får jag komma hem och berätta för dem att arbetsmarknadsministern inte ser det.

Anf. 57 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill vara tydlig med att vi satsar oerhört stora resurser på att de som Patrik Björck nämner ska kunna få ett nytt arbete. Det är det vi lägger de största ansträngningarna på. Vi kan också se att vi har den lägsta långtidsarbetslösheten i Europa, något som är bra.

Om man tar TCO:s medlemmar som exempel kan vi se att nio av tio utöver arbetslöshetsförsäkringen har möjlighet att få en extra ersättning via sitt fackförbund, vilket också är något positivt.

Sedan gäller det att välja spår. Ska vi satsa ett antal miljarder på höjda ersättningar, eller ska vi satsa på lärlingsanställningar, praktik och sådant som leder till att människor kommer tillbaka? Det är ganska uppenbart att vi måste satsa på att de får ett jobb. Det är det mest prioriterade snarare än att höja ersättningarna.

Sjukvårdens tillgänglighet

Anf. 58 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag har en fråga till socialminister Göran Hägglund. Vård efter behov som finansieras efter förmåga har vi diskuterat flera gånger i den här kammaren, och det är för mig själva fundamentet i den

svenska sjukvården. Det är när alla erbjuds samma högkvalitativa vård oavsett vilken utbildningsbakgrund man har eller vilken social grupp man tillhör i samhället. Det är då man också får en trygghet för välfärden och sjukvården.

Vi har varit på väg dit, men vi hade problem med långa köer och en svår tillgänglighetssituation. Tidigare socialdemokratiska regeringar fattade beslut och lade fram förslag om en vårdgaranti. Regeringen har beslutat om en kömiljard, och Socialdemokraterna var då kritiska till kömiljardens inriktning, som var väldigt fokuserad på det första besöket.

Det var en kritik som regeringen inte alls delade. Det var någonting som viftades bort utan några särskilt sakliga argument. Det var inte heller en kritik som enbart kom från oppositionen, utan den delades av ganska många.

Nu har det med all önskvärd tydlighet framkommit att det tyvärr också har blivit så att vården börjar rikta in sig alltmer på dem som har de enkla åkommorna. Min fråga är: Vad tänker Göran Hägglund göra åt detta?

Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! När vi övertog regeringsmakten 2006 kunde ingen svara på hur många människor i Sverige som väntade på vård. Det tycker jag var eländigt. Man hade inte brytt sig om det här över huvud taget.

Vi har vidtagit en lång rad åtgärder för att öka tillgängligheten. Människor som har betalat skatt eller, för den delen, människor som inte har betalat skatt, för att de har haft sociala problem, har varit funktionsnedsatta eller någonting annat, ska ha rätt till vård och ska ha rätt till en tillgänglig vård.

Kömiljarden har lett till att hälften så många väntar i dag, och de väntar hälften så lång tid som tidigare. Det har varit en framgång.

Vi ser med allvar på de här farhågorna och de enskilda vittnesbörd som då och då dyker upp om undanträngningar. Vi kommer att analysera detta ytterligare. Socialstyrelsen har ett stående uppdrag att följa det här. Man har rapporterat tidigare och har inte kunnat visa att det finns sådant som kan beläggas fullt ut.

Anf. 60 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag undrar ändå om Göran Hägglund verkligen ser den här baksidan. Vi ser ju hur vårdcentraler etableras i ganska välmående områden. Vi ser hur läkare tar emot medelklass som vill ha antibiotika snarare än att vara riktigt tillgängliga för människor med en helt annan problematik. Det handlar om kroniker och människor som helt enkelt har en annan vårdtyngd och andra behov av vården.

Det bekymrar mig något oerhört i kombination med att vi ser hur privata försäkringar växer fram, som garanterar en omedelbar vård.

Jag har hört socialministern säga att det här i huvudsak är en fråga för landstingen. Jag har ingen annan uppfattning än att landstingen har det yttersta ansvaret för sjukvården. Men det bekymrar mig om socialministern inte ser vart vi faktiskt är på väg.

Håller vi på att få en sjukvård som inte är efter behov och där vi betalar efter förmåga? Handlar det snarare om att det är ganska lättförtjänta

pengar, att man tar emot de patienter som är enklast att behandla, som går snabbast?

Jag vill fråga: Är socialministern beredd att se över både vårdgarantin och kömiljardens konstruktion – ja eller nej? Socialdemokratin är det.

Prot. 2012/13:5
27 september

Frågestund

Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag är glad över att vi i dag har en diskussion som handlar om hur vi kan åstadkomma mer av tillgänglighet. Socialdemokraterna har också det perspektivet nu. Det tycker jag är värt att stryka under. Det är bra. Det har varit så och så med den saken, historiskt.

Genom vårdvalet har vi fått över 200 nya vårdcentraler i Sverige. Det gör att väldigt många människor som tidigare inte fick tillgång till vård i dag får det på ett helt annat sätt.

Vi har genom arbete med säkerhet och annat i sjukvården kommit dithän att fler får vård än tidigare. Det är bra, och det är viktigt. Men vi behöver ständigt följa det här, inte minst när det gäller kroniker. Därför aviserar också regeringen i budgetpropositionen att vi avser att ta fram en kronikerstrategi. Vi tycker att det är viktigt att alla människor, oavsett vad de har drabbats av, ska kunna få en värdig vård och att den vården ska vara tillgänglig.

Sjukförsäkringsreformen

Anf. 62 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Dagens DN Debatt handlar glädjande nog om socialpolitik. Där skriver socialförsäkringsminister Ulf Kristersson att han är övertygad om att sjukförsäkringsreformen, som genomfördes 2008, var både viktig och riktig.

Han får onekligen stöd av de siffror som nyligen har levererats av Försäkringskassan. Det visar sig att av dem som för två och ett halvt år sedan lämnade sjukförsäkringen, 14 200 personer, är hälften kvar utanför sjukförsäkringen. Ännu mer glädjande är förstås siffrorna som visar att det av dem är 25 procent som på något sätt har ett arbete.

Samtidigt har det rests farhågor om att det ska kunna bli en rundgång i systemet, att de som har lämnat men återvänder återigen kommer tillbaka utanför sjukförsäkringen och sedan kanske återvänder.

Jag undrar om ministern skulle vilja kommentera frågeställningen om en rundgång i systemet. Är det gynnsamt, eller är det ogynnsamt?

Anf. 63 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tror att reformer av det slag vi nu talar om, alltså ganska stora, i det här fallet en stor socialförsäkrings- och sjukförsäkringsreform, måste vila både på värderingar, på övertygelse, och på hårda fakta. Båda är lika viktiga. Det tycker jag att vi ibland underskattar.

Ibland stoltserar vi med våra fina värderingar men har väldigt tunt på fötterna när det gäller vilka resultat vi uppnår. Ibland blir det bara sifferexercering, och vi glömmer bort att det är människor av kött och blod som finns bakom allt det vi försöker åstadkomma.

Jag har många gånger här i kammaren försökt beskriva varför man ska göra allt detta. Nu tycker jag att det är läge att titta på vad som har

hänt fyra år senare. Det har gått fyra år sedan 2008. Vi vet i dag mycket mer. Vi har gjort en del justeringar. Vi har förändrat några saker. Vi har i dag domstolsbeslut, och vi har normering som vi inte hade då.

Då ser vi att rundgången är ett mycket mindre problem än vad många människor fruktade för några år sedan.

Anf. 64 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! Jag tycker också att det här har varit en stor framgång. Men man kan samtidigt fundera på något.

Nu är hälften så många sjukskrivna, och de är det hälften så länge. Vi har jämförbara siffror i förhållande till övriga Europa. Dessutom är det rätt många, det vill säga nästan 3 500, som har kommit i arbete som annars hade blivit förtidspensionärer. Då måste vi vara nöjda med den här reformen.

Men då undrar man: Hur tänker sig socialförsäkringsministern framtiden? Har vi några nya utmaningar? Det antyds i DN Debatt-artikeln att man bekymrar sig för unga med psykisk ohälsa och för att kvinnor är mer sjukskrivna än män. Även när det gäller barnfamiljer med långtidssjukskrivna kan det vara problem som man måste attackera.

Min fråga till socialförsäkringsministern är: Finns det tankar på hur man ska gå vidare med att utveckla socialförsäkringssystemet?

Anf. 65 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Man ska komma ihåg att det är två saker som är viktiga.

Det ena är att det har varit en tuff resa för många. Det tror jag att man ska understryka varje gång vi pratar om detta. Det är många människor som har tvingats ställa om på ett ganska rejält sätt. De kan visserligen arbeta eller komma vidare, men det är i en helt annan bransch och ett helt annat område än de en gång utbildade sig för. Livet tar en ny vändning som är ganska tuff att vara med om.

Det andra är att socialförsäkring och sjukförsäkring inte längre är en återvändsgränd. Det är en viktig sak, att det finns en väg tillbaka också för den som varit borta länge. Dem vi nämnde i den här artikeln har i snitt varit borta i elva år. Likväl finns det en väg tillbaka. Den tar flera år, men den finns där.

I fråga om framtiden tycker jag att det här avslöjar sådant som vi bör titta mer på. Jag tänker på kvinnors sjukskrivningsmönster i relation till männens. I dag uppmärksammar vi att arbetsskadeförsäkringen tenderar att systematiskt missgynna kvinnor. På samma sätt tenderar man i den vanliga sjukskrivningen att sjukskriva kvinnor mer än män. Det är en allvarlig sak.

När det gäller unga människor som riskerar förtidspension – det har vi också aviserat – har vi en stor utmaning framför oss.

Skatteutjämningsystemet

Anf. 66 MEERI WASBERG (S):

Herr talman! Jag har en fråga som för dagen faller på statsrådet Hägglunds bord.

För över ett år sedan lämnade den parlamentariska beredningen sitt betänkande om ett reformerat skattesystem. Beredningen var helt enig i sitt betänkande. Dessutom var en övervägande majoritet av remissinstanserna positiv till förslaget.

I betänkandet föreslog beredningen att det här skulle träda i kraft i början av 2013. I våras, när frågor om det här ställdes i kammaren, refererade statsrådet Peter Norman till att beredning pågick i Regeringskansliet och att regeringen snarast skulle återkomma. Men ännu har ingenting hänt. Och ett ikraftträdande 2013 ter sig väl ungefär lika uto-piskt som regeringens jobbpolitik.

Min fråga är kort och gott: När avser regeringen att lägga fram en proposition om reformering av skatteutjämningsystemet på riksdagens bord?

Anf. 67 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att kommunerna får en god möjlighet att förbereda sig för de regler som komma ska, och i budgetpropositionen för regeringen resonemang omkring det här. Det som jag ser framför mig är att ett nytt regelverk kan träda i kraft den 1 januari 2014.

Det är viktigt med fasta spelregler för kommun- och landstingspolitiker. Det är viktigt med strukturer som de allra flesta gillar. Och vi har nu för första gången, såvitt jag vet, i historien en helt enig utredning där alla partier har ställt upp på hela innehållet.

Det kan vara så att regeringen utöver detta vill göra någonting ytterligare. De här frågorna håller just nu på att beredas i Regeringskansliet.

Anf. 68 MEERI WASBERG (S):

Herr talman! Nu säger Göran Hägglund att det ska komma 2014. Det låter sig kanske höras. Men det är också lite oförklarligt, tycker jag, att man har låtit det ta så lång tid. Det har blivit en riktig långbänk, och långbänken fortsätter, även om du indikerar att det kanske finns ett slut på detta.

Det är helt sant att både enskilda kommuner och landsting måste få besked i god tid och i god ordning, så att de kan planera sin verksamhet. Och det är viktigt att kommunsektorn har hållbara spelregler. Jag tror mycket på att vi har kommit överens i den här beredningen.

Remisstiden tog som sagt var slut redan hösten 2011, men vi får väl helt enkelt avvakta och se om det kommer någonting till 2014. Jag har en god förhoppning om det.

Anf. 69 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Det här bör alltså införas när det är ett nytt kalenderår, och det ligger i sakens natur att kan man inte göra det nu så kommer det nya årsskiftet. Det här ska komma i en sådan tid att kommunerna får en god möjlighet att i sina budgetarbeten ta hänsyn till ett nytt regelverk. Detta spelar naturligtvis en jättestor roll för de kommuner som så att säga blir vinnare men inte minst för de kommuner som kommer att tappa en del intäkter. De behöver få tid att förbereda sig.

Vård för gömda och papperslösa

Anf. 70 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag har också en fråga till socialminister Göran Hägglund.

Den 28 juni i år presenterade regeringen tillsammans med Miljöpartiet en överenskommelse om vård för gömda och papperslösa. Löftet i överenskommelsen var att en ny och mer generös lagstiftning ska vara på plats den 1 juli nästa år.

Sverige har vid flera tillfällen fått kritik från det internationella samfundet för att vi inte erbjuder subventionerad hälso- och sjukvård för de här grupperna. Min uppfattning som kristdemokrat är att man ska ge vård efter behov. Särskilt angeläget är det att barn och ungdomar får den rätten.

Hur arbetar regeringen och Miljöpartiet vidare med frågan? Kommer den nya lagen att kunna träda i kraft som planerat?

Anf. 71 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag är glad för frågan från Roland Utbult. Det finns en ram för arbetet kring detta som handlar om en överenskommelse mellan regeringen och Miljöpartiet när det gäller asyl- och migrationspolitiken. Jag är väldigt glad över att vi har en sådan överenskommelse över blockgränsen.

En av de viktiga delarna handlar om att säkerställa vård för personer som i dag inte har rätt till vård. I vissa landsting kan de få vård, medan de i vissa landsting kan få vård om de träffar rätt personer. Här finns ett mått av godtycke, och det är väldigt bra att vi får ett tydligt och klart regelverk.

Regeringen arbetar med det här. Det ska fram en departementspromemoria som för övrigt antingen i dag eller i går gick ut på remiss för att tidsplanen ska hålla så att ett nytt regelverk kan vara på plats den 1 juli nästa år.

Jag hyser förhoppningar om att denna överenskommelse ska kunna slutas, möjligen med fler partier som bas. Det tror jag skulle vara väldigt välgörande.

Anf. 72 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Enligt vad jag har hört skulle de här papperslösa och gömda – ministern kanske kan definiera de olika grupperna, om inte annat till hjälp för tv-tittarna – få samma vård som asylsökande. Är det korrekt?

Anf. 73 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Enkelt uttryckt är det så att när det gäller vuxna är det samma regelverk som gäller för asylsökande. När det handlar om barn får de samma vård som andra barn i Sverige.

Det här blir ett väldigt bra regelverk som kommer att betyda mycket för många som är direkt berörda. Det kommer också att spela en roll för många människor som jobbar inom hälso- och sjukvården, och jag tycker att vi får ett regelverk som vi kan vara stolta över.

När propositionen kommer hoppas jag – och det kanske är en liten utmaning till partier i riksdagen som ännu inte har tagit ställning – att vi ska kunna få en bred uppslutning omkring detta. Jag tror att det skulle vara positivt i väldigt många avseenden.

Prot. 2012/13:5
27 september

Frågestund

Tillgången till läkemedel

Anf. 74 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till socialminister Göran Hägglund. Han har nyligen utlovat att det kommer årsskiften, och det tror jag var ett ganska enkelt löfte.

Vad statsrådet Hägglund tidigare har utlovat var ökad tillgänglighet genom apoteksreformen. Privatisering, ökad tillgänglighet och bättre service tror jag att han talade om.

Jag har i dag blivit kontaktad av en äldre dam i Örebro som för tredje gången får vänta på sin medicin. Det här är ett omfattande problem, inte bara för henne utan för många kroniker och många äldre som behöver sin medicin och behöver få den ganska snart. Den här kvinnan tillhör, som många andra kvinnor, också dem som har svårt att ta sig till ett annat apotek. Den ökade tillgängligheten har alltså inte inneburit att hon har fått fler apotek nära, utan dessa apotek finns naturligtvis i stadskärnan och på stora varuhus.

Min fråga är därför: När tänker regeringen ta ansvar för att medicinen finns nära patienterna?

Anf. 75 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! På väldigt kort tid har Sverige fått över 300 nya apotek. På väldigt kort tid har vi sett att den genomsnittliga öppettiden för apoteken har ökat med tio timmar. Det tycker jag är alldeles fantastiskt.

Eva-Lena Jansson ställer frågan om man kan säkerställa att alla får läkemedel. Vi ska komma ihåg att Apoteket AB självt hade en ambition som var att 96 procent av kunderna som kom in skulle få sina läkemedel med sig omedelbart. Myndigheter och de företag som är verksamma säger att nivån är ungefär densamma i dag.

Vi har en så kallad 24-timmarsregel som säger att om inte en av de tusentals olika artiklar som ska finnas på ett apotek finns där ska den skaffas fram inom 24 timmar, med en liten ventil om det finns konstigheter bakom. Normalt sett ska man kunna få det. Den regeln har blivit mycket skarpare i och med omregleringen än vad den var tidigare.

Anf. 76 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Statsrådet svarar inte på min fråga. När tänker statsrådet ta ansvar? I regeringsförklaringen nämner statsministern ansvaret minst tio gånger, tror jag. Det är ett väldigt vanligt förekommande ord. Att någon annan ska ta ansvar är ofta förekommande, men när regeringen krävs på ansvar, då gör man ingenting.

Jag påtalar ett problem som många patientföreningar, äldreorganisationer och enskilda individer hör av sig om och som medierna har uppmärksammat. Att apoteket är öppet längre är bra. Men det hade regeringen kunnat åstadkomma genom att ändra regleringsbrevet till Apoteket

AB, om man hade velat. Att det finns tio apotek i en galleria i stället för ett har inte gjort det enklare för pensionärer eller sjuka att få tillgång till medicin.

Min fråga kvarstår därför: När tänker regeringen ta sitt ansvar i denna fråga?

Anf. 77 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Regeringen tar dagligen sitt ansvar också i de här frågorna. Det ansvaret har bland annat tagit sig uttryck i att vi har fått väldigt många fler apotek och väldigt mycket mer generösa öppettider. Människor har lättare att få läkemedel i dag än tidigare. Detta är att ta ansvar.

Eva-Lena Jansson säger att om regeringen hade velat få en ökad tillgänglighet hade man kunnat lägga tryck på Apoteket AB. Slutsatsen av det resonemanget är ju att Socialdemokraterna, som styrde det här landet under jättemånga år, inte hade den ambitionen att öka tillgängligheten. Vi har ökat tillgängligheten.

Inom kort – jag tror att Eva-Lena Jansson vet detta – kommer det en utredning som bland annat har i uppdrag att titta på den så kallade 24-timmarsregeln. Om ungefär en månad kommer den att presentera sina resultat. Vi är angelägna om att alla människor, oavsett var vi bor i Sverige, ska kunna ha god tillgång på läkemedel, för det här är inte vilken vara som helst. Det är sådant som vi vill ska finnas där när det behövs, och det behövs för oss alla förr eller senare under livet. Därför är det här en jätteviktig fråga.

Fas 3

Anf. 78 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström.

Sysselsättningsfasen har fått mycket kritik. Det finns de som säger att det är en återvändsgränd. Det finns de som vill stänga ned den. Samtidigt visar undersökningar att deltagare i fas 3 är helt eller delvis nöjda med sin fas 3-plats.

Min fråga är: Vad gör regeringen, och vilka redskap finns för att få deltagare i sysselsättningsfasen i arbete eller studier? Vad görs för att minska inflödet i fas 3?

Anf. 79 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Tack för frågan! Målsättningen för regeringen är inte att ha en sysselsättningsfas, utan det är att få människor i arbete. Det är det allra viktigaste. Vi kan se att de flesta som är arbetslösa under lång tid inte heller hamnar i sysselsättningsfasen, utan de får jobb eller påbörjar studier innan.

Det jag tycker är viktigt är att människor kan komma ut i en arbetsgemenskap där man får träffa arbetskamrater, får referenser och närmar sig arbetsmarknaden. Sedan är det också viktigt att man har fortsatt kontakt med Arbetsförmedlingen. Jag är medveten om att det har funnits

brister. Det är brister som vi nu successivt försöker ordna till, bland annat genom att säkerställa att man får träffa Arbetsförmedlingen oftare.

Ytterst handlar det dock om – och det är det allra viktigaste – att det finns arbetsgivare ute i Sverige som vill anställa personer och som ser att alla människor har en potential och kan och vill bidra. Därför försöker vi att underlätta kontakterna med arbetsgivare och ge dem ett ekonomiskt stöd – så mycket som 85 procent av lönekostnaden och ett extra handledarstöd på 150 kronor per dag. Det är bland annat sådana initiativ som ska göra att fler kommer i riktigt arbete och färre i arbetslöshet.

Anf. 80 ANDRE VICE TALMANNEN:

Det var dagens sista fråga och svar. Jag får tacka de närvarande statsråden för deltagandet.

Prot. 2012/13:5
27 september

Frågestund

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2012/13:7 Sekretess vid samarbete mellan europeiska energitillsynsmyndigheter

2012/13:9 Program för energieffektivisering och vissa andra frågor

Skrivelser

2012/13:3 Riksrevisionens rapport om infrastrukturplanering – på väg mot klimatmålen?

2012/13:5 Riksrevisionens rapport om regelförenkling för företag

EU-dokument

KOM(2012) 499 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser

KOM(2012) 514 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en europeisk frivilligkår för humanitärt bistånd EU-frivilliga för humanitärt arbete

KOM(2012) 526 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 573/2007/EG, beslut nr 575/2007/EG och rådets beslut 2007/435/EG för att öka medfinansieringssatsen för Europeiska flyktingfonden, Europeiska återvändandefonden och Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare när det gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet

KOM(2012) 527 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 574/2007/EG för att öka medfinansieringssatsen för fonden för yttre gränser för vissa medlemsstater som drabbats eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet

KOM(2012) 530 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 2001/110/EG om honung

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 21 september

2012/13:8 Utökade skjutövningar i Göteborgs skärgård
av *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (S)
till miljöminister Lena Ek (C)

den 26 september

2012/13:9 Barnkonventionen som svensk lag
av *Hillevi Larsson* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)
2012/13:10 Patientens ställning utifrån behov i vården
av *Gunilla Svantorp* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 oktober.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 24 september

2012/13:9 Försäljning av Färjerederiets varv
av *Annika Lillemets* (MP)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
2012/13:10 Teknikland
av *Marie Nordén* (S)
till näringsminister Annie Lööf (C)
2012/13:11 Rovdrift i de svenska bärskogarna
av *Anders Karlsson* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)

den 26 september

2012/13:12 Internationella insatser som merit för veteransoldater
av *Allan Widman* (FP)
till försvarsminister Karin Enström (M)
2012/13:13 Bristande tillgänglighet som grund för diskriminering
av *Lennart Axelsson* (S)
till statsrådet Erik Ullenhag (FP)

den 27 september

Prot. 2012/13:5
27 september

2012/13:14 Fas 3

av *Mattias Jonsson* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:15 Stora idrottsevenemang

av *Lennart Axelsson* (S)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 2 oktober.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 21 september

2011/12:755 Lagstiftningen mot ocker

av *Christina Oskarsson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:759 Reglering av aktörerna inom sms-lånebranschen

av *Christina Oskarsson* (S)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2011/12:760 Antidumpningsåtgärder mot Kinas pris på solceller

av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Ewa Björling (M)

den 25 september

2011/12:772 Insynsrådet vid Migrationsverket

av *Christina Höj Larsen* (V)
till statsrådet Tobias Billström (M)

den 26 september

2012/13:1 Lagen om stöd och service

av *Roger Haddad* (FP)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:2 Mårdhundsprojektet i Norrbotten

av *Maria Stenberg* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:3 Övervakning av kontanthanteringsföretagen

av *Peter Persson* (S)
till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:4 Ökat nordiskt utbildningssamarbete

av *Karin Åström* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Prot. 2012/13:5
27 september

2012/13:5 Rakels framtid

av *Roza Güçlü Hedin* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

2012/13:7 Nordiskt register över personer med djurförbud

av *Ann-Kristine Johansson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:8 Kris för service på landsbygden

av *Penilla Gunther* (KD)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 2 oktober.

18 § Kammaren åtskildes kl. 15.00.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 12.59 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Nya riksdagsledamöter.....	1
3 § Anmälan om personlig ersättare för särskild företrädare för partigrupp	2
4 § Anmälan om ordförande i EU-nämnden	2
5 § Avsägelse.....	2
6 § Anmälan om kompletteringsval.....	3
7 § Anmälan om återkallelse av motion	4
8 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	4
9 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträden	5
10 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	5
11 § Hänvisning av ärenden till utskott	5
12 § Svar på interpellation 2012/13:1 om granskning av apoteken.....	6
Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	6
Anf. 2 LENA OLSSON (V)	7
Anf. 3 ULLA ANDERSSON (V).....	8
Anf. 4 EVA OLOFSSON (V).....	9
Anf. 5 HILLEVI LARSSON (S)	10
Anf. 6 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	11
Anf. 7 LENA OLSSON (V)	12
Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V).....	13
Anf. 9 EVA OLOFSSON (V).....	13
Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S)	14
Anf. 11 LARS GUSTAFSSON (KD).....	15
Anf. 12 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	15
Anf. 13 LENA OLSSON (V)	16
Anf. 14 LARS GUSTAFSSON (KD).....	17
Anf. 15 PETER HULTQVIST (S)	17
Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	18
Ajournering.....	18
Återupptagna förhandlingar	18
13 § Frågestund.....	19
Anf. 17 ANDRE VICE TALMANNEN.....	19
<i>Fas 3.....</i>	<i>19</i>
Anf. 18 YLVA JOHANSSON (S).....	19
Anf. 19 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	19
Anf. 20 YLVA JOHANSSON (S).....	19
Anf. 21 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	20
<i>Energieffektivisering.....</i>	<i>20</i>
Anf. 22 LISE NORDIN (MP).....	20

Anf. 23 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	20
Anf. 24 LISE NORDIN (MP)	20
Anf. 25 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	21
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	21
Anf. 26 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	21
Anf. 27 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	22
Anf. 28 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	22
Anf. 29 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	22
<i>Federalisering av Europa</i>	22
Anf. 30 JOHNNY SKALIN (SD)	22
Anf. 31 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	23
Anf. 32 JOHNNY SKALIN (SD)	23
Anf. 33 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	23
<i>Solcellsbidrag</i>	24
Anf. 34 JENS HOLM (V)	24
Anf. 35 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	24
Anf. 36 JENS HOLM (V)	24
Anf. 37 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	25
<i>EU:s långtidsbudget</i>	25
Anf. 38 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	25
Anf. 39 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	25
Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	26
Anf. 41 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	26
<i>Kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd</i>	26
Anf. 42 PIA NILSSON (S)	26
Anf. 43 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	27
Anf. 44 PIA NILSSON (S)	27
Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	27
<i>Märkning av miljövänliga kläder</i>	28
Anf. 46 HILLEVI LARSSON (S).....	28
Anf. 47 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	28
Anf. 48 HILLEVI LARSSON (S).....	28
Anf. 49 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	29
<i>Anslagen till energiforskning</i>	29
Anf. 50 JOHAN HEDIN (C).....	29
Anf. 51 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	29
Anf. 52 JOHAN HEDIN (C).....	30
Anf. 53 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	30
<i>Ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen</i>	30
Anf. 54 PATRIK BJÖRCK (S).....	30
Anf. 55 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	30
Anf. 56 PATRIK BJÖRCK (S).....	31
Anf. 57 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	31
<i>Sjukvårdens tillgänglighet</i>	31

Anf. 58	LENA HALLENGREN (S).....	31	Prot. 2012/13:5
Anf. 59	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	32	27 september
Anf. 60	LENA HALLENGREN (S).....	32	
Anf. 61	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	33	
<i>Sjukförsäkringsreformen.....</i>		<i>33</i>	
Anf. 62	FINN BENGTTSSON (M).....	33	
Anf. 63	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	33	
Anf. 64	FINN BENGTTSSON (M).....	34	
Anf. 65	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	34	
<i>Skatteutjämningsystemet</i>		<i>34</i>	
Anf. 66	MEERI WASBERG (S)	34	
Anf. 67	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	35	
Anf. 68	MEERI WASBERG (S)	35	
Anf. 69	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	35	
<i>Vård för gömda och papperslösa.....</i>		<i>36</i>	
Anf. 70	ROLAND UTBULT (KD)	36	
Anf. 71	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	36	
Anf. 72	ROLAND UTBULT (KD)	36	
Anf. 73	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	36	
<i>Tillgången till läkemedel</i>		<i>37</i>	
Anf. 74	EVA-LENA JANSSON (S)	37	
Anf. 75	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	37	
Anf. 76	EVA-LENA JANSSON (S)	37	
Anf. 77	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	38	
<i>Fas 3</i>		<i>38</i>	
Anf. 78	JENNY PETERSSON (M).....	38	
Anf. 79	Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	38	
Anf. 80	ANDRE VICE TALMANNEN.....	39	
14 §	Bordläggning.....	39	
15 §	Anmälan om interpellationer.....	40	
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	40	
17 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	41	
18 §	Kammaren åtskildes kl. 15.00.....	42	

